

KIRUNA

Information

God Jul
&
Gott
nytt år

ÖNSKAR KIRUNA KOMMUN

Nu är vårvattnet ett minne blott

Kirunabostäder bygger fler lägenheter

Robotar ger glädje på äldreboenden

CAROLA PÅ NYA RAKETSKOLAN

“De flesta kan inte tänka sig att byta yrke”

En sällan tidigare skådad högkonjunktur

Under hösten har det varit skyddsstopp på två skolor till följd av arbetsmiljön. En arbetsmiljö som i huvudsak orsakas av brist på personal. Kompetensförsörjningen inom skola, vård och omsorg är ett problem i hela landet, ett problem som enligt SKR:s prognoser kommer att öka under de kommande åren. I och med den högkonjunktur som råder inom näringslivet i Kiruna och de kommande företagsetableringar och tillväxt kommer också konkurrensen om personal att öka.

Detta innebär givetvis inte att vi kan sätta oss på händerna och vila oss i form. Kommunen måste bli en ännu attraktivare arbetsgivare och detta är inte enbart en lönefråga. Vi måste tillsammans med fackföreningar och sakkunniga genomlys våra olika verksamheter för att identifiera vad som är viktigt för dem för att behålla den duktiga personal vi redan har. Vi måste bli bättre på att rekrytera. Vi måste bli bättre på att använda Kiruna som varumärke i vår rekrytering.

Vi behöver bli bättre på att använda teknik, hitta nya arbetsmetoder och processer, öka samarbetet inom kommunen, men också med andra aktörer. Bristen på bostäder gör inte bara att det är svårt att rekrytera, bristen gör också att folk flyttar härifrån. Det positiva är att vi kommer få stora tillskott av lägenheter under första halvåret 2023.

Många av dessa kommer givetvis gå till de som tvingas flytta från de områden som påverkas av gruvbrytningen, men det kommer också att ske stora tillskott till både den kommunala bostadskön och LKAB:s bostadskö.

Orsaken till ovanstående är att vi befinner oss i en sällan tidigare skådad högkonjunktur. Vi har ett näringsliv och arbetsmarknad som expanderar kraftigt. LKAB investerar i apatitverk, nya fyndigheter och fossilfri produktion. Copperstone ska sannolikt inom kort öppna kopparbrytning i gamla Viscariagruvan. Rymdbranschen investerar i nya verksamheter och ska inom kort börja skjuta upp satelliter från Esrange.

Kiruna Kommun har en lysande framtid – låt oss se möjligheterna med det.

Ha en riktigt god jul och trevlig läsning!

Johan Bergstad
Kommundirektör

KIRUNA information ges ut av Kiruna kommun och delas ut till alla hushåll i kommunen.

Ansvarig utgivare: Johan Bergstad
Redaktör: Ulrika Isaksson

Kontakta redaktionen:
E-post: ulrika.isaksson@kiruna.se
Telefon: 0980-708 23 | Växel: 0980-70 000
Besöksadress: Kristallen, Stadshuset 1
Postadress: Kiruna kommun, 981 85 Kiruna

Följ Kiruna kommun på Instagram och Facebook.

Redaktion: Ulrika Isaksson, Sofia Lagerlöf Määttä, Lotta Engvall, Kiruna kommun, Stina Johansson, Tekniska Verken, Emma Wodén, Kirunabostäder.

Omslagsbilden är fotad av Ulrika Isaksson.

Ur innehållet nr 2/2022:

Skolan är ett gemensamt ansvar.....	3
Värdefullt att se elever utvecklas.....	4
Kirunabostäder bygger nytt.....	5
Ett levande centrum.....	6
Årets nyheter i Luossabacken.....	8
Renovering av vattenverket.....	10
Kirunas upplevelsebadhus.....	12
Elever undersöker Luossajoki.....	14
Siffergröt och klädkodning.....	16
Skolan stärker digital kompetens.....	18
Robothusdjur på äldreboenden.....	19
Mats Dahlberg går i pension.....	20
Barnen bestämmer på stadsbiblioteket.....	23
Kiruna lokalsamling.....	24
Nyheter på stadsbiblioteket.....	25
Hemrehab - med träningen i fokus.....	26
Studera på arbetstid.....	27
Satsning på Lombolo.....	28
Konstmuseet i norr.....	30
Lättare att återvinna förpackningar.....	32
Vad slänger du i soppåsen?.....	33
Konstprojektet Artscape.....	34
Kirunamodellen har lanserats.....	35
Gironet.....	36
Välkommen till Aurora kultur & kongress.....	38
Sök bidrag för feriearbete.....	40

Skolan är ett gemensamt ansvar

I september infördes skyddsombudsstopp på Nya Raketskolan och Vittangi skola. Hur ser det ut i Kirunas skolverksamheter egentligen? Här berättar skolchefen Viktoria Björklund om hur hon ser på lärarbristen.

Text: Sofia Lagerlöf Määttä

– Som arbetsgivare tycker jag att läget var helt bedrövligt. Vi har haft jättesvårt under en längre tid att rekrytera till både förskola och skola. Människor väljer andra jobb och i Kiruna finns väldigt många lediga jobb. Vi kan inte ha i gång barnens utbildning utan personal. Vem ska undervisa om ingen jobbar där? Vi kan inte slita ut den personal vi har, då tappar vi till slut alla. Det fungerar inte.

Hur ser det ut med tillgången till personal just nu?

– Det ser olika ut, på vissa håll är vi välförsedda och på andra håll är det svårare. Vi har fortfarande svårt att bemanna generellt sett. Uppmärksamheten kring skyddsstoppen har varit på gott och ont. Vi fick en skjuts i rekryteringarna och många fantastiska och engagerade människor är intresserade och vill hjälpa till. Vi har fått upp människor från andra delar av landet som vill undervisa. Men det är till stor del akuta lösningar. Det stora jobbet är att få fler att utbilda sig till pedagoger och att vilja stanna i yrket långsiktigt. Det är här är ett nationellt dilemma.

Hur ska Kiruna kommun lyckas med detta?

– Jag tror vi behöver jobba med många saker. Vi måste titta på lönerna och jobba med att erbjuda en bättre arbetsmiljö. Vi måste underlätta för att människor kan utbilda sig inom sin anställning.

Och vi måste bli bättre på att lyfta den fina verksamhet som pågår. De flesta barn och elever stortrivs i förskolan och skolan. De flesta anställda har jobbat många år i yrket och tycker att de har världens bästa jobb.

Finns det andra som har ansvar än arbetsgivaren Kiruna kommun?

– I slutändan kan vi inte tvinga någon att börja arbeta i förskola och skola. I Kiruna finns tung industri som sväljer mycket arbetskraft. Det är svårt att med skattemedel konkurrera med deras högre löner. Vi har nog ett gemensamt ansvar, alla vi som bor här. Vi är ömsesidigt beroende av varandra.

Varför ska man jobba i förskola och skola?

– Jag kan inte tänka mig något viktigare och mer hoppgivande yrke. Barnen är vår framtid. Utan dem och deras utbildning så har vi vare sig sjukvårdspersonal, industriarbetare, kokkar eller något annat. Förskola och skola är fundamenten i samhället. Det är ett väldigt givande arbete och det skänker en enorm glädje och tillfredställelse att få följa och stötta unga människor i deras utveckling. Det är helt enkelt världens bästa och viktigaste jobb! ■

Det gör arbetet i förskola och skola meningsfullt! Följ oss på Instagram: [#kulturochutbildningkiruna](https://www.instagram.com/kulturochutbildningkiruna)

Värdefullt att se elever utvecklas

//
I vårt yrke finns mening och arbetsglädje. Det gör att de flesta inom yrket har jobbat väldigt länge och inte kan tänka sig att byta yrke.

När läraryrket debatteras lyfts ofta de tunga och stressiga sidorna. Alltför sällan diskuteras det positiva och det som gör att många väljer att spendera hela sina yrkesliv i skolans värld. Carola Niva har jobbat som lärare i 25 år. Hon vill lyfta det meningsfulla i sitt yrke.

Text: Sofia Lagerlöf Määttä | Foto: Ulrika Isaksson

Carola Niva började vikariera som lärare 1995 och provade på flera yrken innan hon bestämde sig för att utbilda sig till lärare. För att vara riktigt säker på att hon gjorde rätt val, tog hon en praktikplats på Lomboloskolan.

– Det var ett bra sätt att få en inblick i vad det innebär att vara lärare, känna mig för om det verkligen var det jag skulle satsa på.

Det visade sig vara precis rätt. I dag arbetar hon på Nya Raketskolan i årskurserna fyra, fem och sex.

– Nu flera år senare tycker jag fortfarande att mitt jobb är stimulerande och spännande. Att följa elevernas utveckling gör att även jag utvecklas i mitt yrke hela tiden. Vi har också tagit fram en handlingsplan för att få en bättre arbetsmiljö efter tiden som orsakade skyddsstoppet på skolan. Jag hoppas att politikerna hänger på och att det även görs insatser nationellt, säger hon.

En vanlig dag på jobbet börjar Carola med att gå igenom e-posten och lärplattformen v-klass för att förbereda sig inför dagen. Oftast börjar lektionerna klockan åtta och då är det fullt fokus på eleverna fram till ungefär klockan 14.00, då undervisningstiden vanligtvis är slut för eleverna. Efter att eleverna gått hem för dagen följer planeringstid och olika möten innan arbetsdagen är slut.

– Jag har stor frihet att själv skapa min undervisning utifrån från läroplanen. Att vara lärare är ett lagarbete och det finns många att samarbeta med, elever, vårdnadshavare, kollegor på skolan, men också kollegor på andra skolor i Kiruna.

Hon hoppas att fler ska göra som hon och prova på läraryrket som vikarie.

– Det är ett fantastiskt yrke på så många sätt. Med rätt förutsättningar kan vi fortsätta undervisa våra elever så att de blir rustade för framtiden.

Carola Niva hoppas att fler ska välja yrket.

Vad är det bästa med att vara lärare?

– Det är att möta elever i alla åldrar. För mig är det viktigt och värdefullt att se varje elev och framför allt att hjälpa eleven att utvecklas. Det är fantastiskt att se elevernas glädje när de har lärt sig något nytt, säger Carola Niva. ■

Här hittar du alla våra lediga lärarjobb:

- kiruna.se/lediga-jobb
- intresseradavjobbku@kiruna.se

Kirunabostäder bygger 79 nya bostäder

”Det blir Kirunabostäders första byggprojekt som går i linje med vår nya hållbarhetsstrategi genom en satsning på förnybar energi i form av solpaneler på fasaderna”, säger bolagets avgående ordförande Stefan Sydberg.

Text: Emma Wodén | Illustration: JSB Construction AB

I september tog Kirunabostäders styrelse beslut om att bygga fler lägenheter i Kirunas nya stadskärna. Våren 2023 planeras byggstarten av 79 hyresrätter på kvarter 90 längs med Malmvägen intill Kirunabostäders Kvarter 1.

De nya bostadshusen på kvarter 90 ska uppföras i form av fem lamellhus sammanbyggda till två huskroppar i fyra våningar som inrymmer 79 lägenheter i storlekarna 1-4 rum och kök. I kvartret kommer det att finnas gemensam bastu och tvättstuga samt miljörum med full sopsortering. Utöver det kommer det att finnas tillgång till cykelförråd samt bilplatser med motorvärmare, laddstolpe eller carport.

I kvarter 90 kommer Kirunabostäder att satsa på produktion av förnybar energi genom installation av solpaneler på fasaden mot söder, vilket gör att bolaget kan minska sitt klimatavtryck. All el som produceras kommer exempelvis kunna användas för laddning av elbilar, motorvärmare eller till fastighetens allmänna utrymmen så som tvättstuga, trapphus m.m.

Byggnationen av de nya bostäderna beräknas stå klar för inflyttning under vintern 2024/2025. Lägenheterna kommer att tilldelas via den ordinarie bostadskön och du anmäler intresse på lediga bostäder när de publiceras på Kirunabostäders hemsida.

Förnybar energi i nya stadskärnan

Sedan tidigare äger Kirunabostäder Kvarter 1 i nya stadskärnan med 62 lägenheter samt kontor och handelslokaler. Kirunabostäder har även förvärvat kvarter 7-9, genom ett bytesavtal med LKAB, där den större delen av Kirunas handel öppnade den 1 september och där 297 lägenheter har beräknad inflyttning våren 2023. Parallellt pågår byggnationen av 68 seniorbostäder i kvarter 91 med planerad inflyttning sista kvartalet 2023.

Kirunabostäder satsar på förnybar energi genom installation av solpaneler på fasaden mot söder. Elen som produceras kommer bland annat att kunna användas för laddning av elbilar.

TILLSAMMANS SKAPAR VI
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR

Ett levande centrum

Kiruna C – en del av Kirunabostäder

I slutet av augusti tog Kirunabostäder över ägandet och förvaltningen av de tre handelskvarteren i nya stadskärnan. Det kommunala bostadsbolaget ser fram emot att vara en trygg hyresvärd som möjliggör för lokal handlingskraft och skapar förutsättningar för ett levande centrum.

Text: Emma Wodén | Foto: Rebecca Lundh och Emma Wodén

För många kan det nog vara en smält överklig känsla att strosa längs Torggatan, kantad av de tre gallerierna Sjuan, Åttan och Nian. Stadens centrum med butiker, restauranger, kaféer och service finns nu på en ny plats dit vi ska lära oss att hitta och där vi ska skapa nya rörelsemönster.

Längs Torggatan, som sträcker sig från Stadshuset parallellt med Malmvägen, hittar du det mesta av Kirunas kommersiella utbud så som butiker, fik, restauranger och service inom en radie av 150 meter. Kirunabostäder har tillsammans med LKAB arbetat med att omlokalisera verksamheter från gamla centrumkärnan till den nya samt etableringen av nya verksamheter i handelskvarteren. Samarbetet grundar sig i det bytesavtal där LKAB ersatt ett antal av Kirunabostäders bostäder och lokaler i gamla centrum med nybyggda fastigheter i den nya stadskärnan. Under arbetets gång har utgångspunkten för att få till en bra hyresgästmix varit helheten och målbilden av att nya centrumkärnan ska bli en mötesplats.

– Vi vill vara en partner som stöttar, inspirerar och finns där för både den lokala handlaren och den större butikskedjan. De lokala handlarna är våra pärlor som har erbjudits de bästa lägena i handelskvarteren. Kiruna har en unik handel i och med många lokala aktörer och vi ville ha dem placerade närmast handelsgatans gångstråk, för att behålla själen i Kirunas handel, säger Amanda Stålnacke, marknadschef Kirunabostäder.

Hanna Bergmark är en av de lokala handlarna som vågat tänka nytt från att ha drivit frisörverksamhet till att öppna en inredningsbutik.

– Jag brinner för inredning och när jag blev erbjuden en lokal i nya centrum såg jag möjligheten att förverkliga min dröm, säger Hanna Bergmark.

I slutet av sommaren tillträdde Kirunabostäder som fastighetsägare till handelsytorna i kvarter 7, 8 och 9 och hyresvärd för verksamheterna. I och med det sköter bolaget nu förvaltningen med allt från städning i de gemensamma galleriautrymmena, fastighetsskötsel och delar av tekniken i fastigheterna.

– Just nu är det fortfarande en del byggstök omkring handelskvarteren och vi påverkas av byggnationer på kvarteren intill och anläggning

av gatumiljöerna. Allt är inte färdigställt i gallerierna, men vi försöker verkligen att lyssna på lokalhyresgästernas behov och önskemål och hjälpa till på vägen fram till ett färdigt centrum, säger Stefan Björnström, enhetschef och förvaltare på Kirunabostäder.

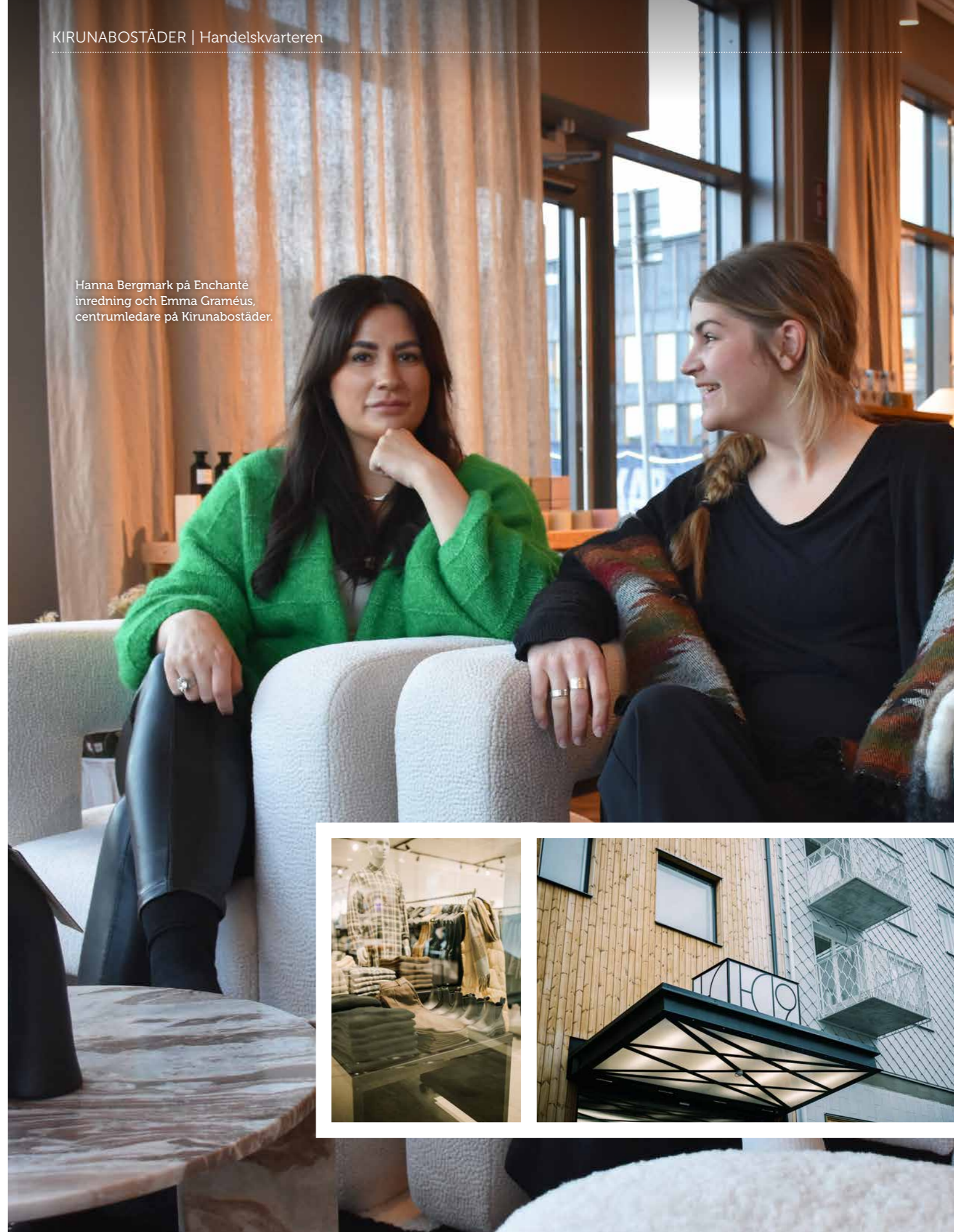
Ambitionen med Kiruna C och gallerierna Sjuan, Åttan och Nian har varit att skapa en plats över generations- och kulturgränser som skapar sammanhang, gemenskap och fyller platsen med liv.

Emma Graméus är Kirunabostäders centrumledare i handelskvarteren. Hon arbetar med evenemang och marknadsföring i handelskvarteren i dialog med lokalhyresgästerna. Sedan invigningen i september har det arrangerats en shoppingkväll och Halloween-firande och närmast i tid kan vi se fram emot den första julen i nya stadskärnan. Under december kommer vi att mötas av bland annat julmarknad, lokala musikframträdanden, pop up-aktörer och överraskningar under julhandeln. I gallerierna finns något för alla och hit är du välkommen som du är.

Under våren flyttar fler verksamheter in i kvarteren och kring årsskiftet påbörjas inflyttningen i bostäderna. Det blir en variation av arbetsplatser, verksamheter, bostäder och handel som ger förutsättningar för ett rikt gatuliv i Kirunas nya stadskärna. ■

Här hittar du utbud, öppettider och vad som är på gång i Kiruna C.
Webb: www.kirunac.se
Instagram: @kiruna_c

Hanna Bergmark på Enchanté inredning och Emma Graméus, centrumledare på Kirunabostäder.

Luossavaarabacken genomgår också en omvandling

Säg omvandling och de flesta tänker nog på den nya stadskärnan. Men faktum är att det pågår ytterligare en stor omvandling i Kiruna. Ny utkiksplats med toppstuga, tre nya snökanonstorn och en renoverad park för freestyleåkning är några av uppgraderingarna när Luossavaarabacken öppnar för vinter- och vårsäsongen.

Text: Maria Hellbjörn

Norconsult

// Jag kände att vi behövde göra någonting av betongskelettet. Idén blev att skapa en plats för att uppleva midnattssol, norrsken, mysig värmestuga i kombination med startramp för det alpina.

Gunnar Selberg,
Kommunalråd

Det ofullbordade hotellprojektet har länge stått som ett övergivet betongskelett på toppen av Luossavaara. Arbetet med att komplettera fundamentet med utsiktsplattform och toppstuga pågår och kommer att vara öppen för alla och tillgänglig för ut-hyrning till events. Det är bara en av alla nyheter som väntar besökarna till den lokala – och på flera sätt världs-unika – alpinanläggningen i direkt anslutning till Kiruna tätort.

– Hade vi inte haft en stadsomvandling så hade nog fler pratat om backens förvandling, konstaterar Ilkka Tapojärvi.

År 2021 överlät LKAB byggnadsstommen på Luossabackens topp till Kiruna kommun och planerna på en utsiktsplats med möjlighet till värmestuga kunde drivas igenom. Nu är bygget klart och Kirunabor såväl som norrskenstörstande turister har tillgång till en året runt-öppen toppstuga med toaletter, pentry och hänförande vyer. Här anläggs också en startramp för alpina tävlingar, även den tillgänglig för allmänheten.

Dessutom går det att boka toppstugan för konferenser och festligheter.

– Tanken är att man ska kunna njuta av platsen ofta och länge. Man kan packa en picknickkorg och en bok och stanna en stund, eller ta med sig skidorna och prova hur det är att starta i en riktig ramp, säger Ilkka Tapojärvi.

Förutom toppbygget har den upplysta parken för freestyleåkning fått ett rejält ansiktslyft med nya och högre hopp, bättre avstånd mellan hoppen och två fasta snökanonstorn som kommer att förlänga säsongen. Någonting som Ilkka Tapojärvi tror kommer att vara till särskild glädje för gymnasieeleverna på niu-programmen freeski och snowboard, som har Luossavaara som sin hemmabacke.

– En sak som är unikt med vår anläggning är att vi tar vatten från den gamla gruvan i Luossavaara. Där är det permafrost och alltså så nära fryspunkt som man kan komma. Det, tillsammans med de nya snökanonerna, gör att vi är klara för åk redan en vecka efter att vi börjat göra snö, säger han.

Trevligare tur till toppen

Den 4,3 kilometer långa och mycket populära Midnattssolstigen har förbättrats under 2022. Vandringsleden, som tar dig upp till toppen av Luossavaara, har fått fler trappor och räcken för enklare framkomlighet och nya eldstäder och bänkar har placerats ut så att ingen missar chansen att slå sig ned för en stund av ro, vilket Ilkka Tapojärvi rekommenderar:

– Midnattssolstigen är helt underbar för den som verkligen vill uppleva fjällvärlden. Om man går från campinghålet, Ripan, så ser man inte Kiruna förrän man börjar närma sig toppen, men väl uppe ser man hela staden. När det är klart väder, vindstilla och midnattssol är vyerna helt fantastiska.

Även liftsystemet har renoverats.

Den som tidigare haft problem med lutningen vid stolliftens högsta punkt kan glädjas åt att det numera är schaktat och enklare att kliva av. Och för den som hellre åker på längden än utför finns ett nytt anslutningsspår som förbinder Luossaspåret med Matojärvispåret med Luossavaarabacken och Café Sport som en naturlig rastplats. Vid sidan av det nya skidspåret finns ännu en nyhet för säsongen: en riktig skoterled med belysning.

Ilkka Tapojärvi hoppas att många som vistas i Kiruna framöver, kommuninvånare såväl som besökare, tar chansen att ta sig till Luossavaarabacken och dra nytta av den unikt tillgängliga alpina backen och vyerna från berget. Om inte för åken, så för hälsan.

– Det går inte att stressa när man är där uppe, det går bara att njuta av vyerna och det har en terapeutisk effekt. Vi Kirunabor kanske inte jublar så öppet som turisterna gör när de ser norrsken. Men när vi är där på toppen, då jublar vi inombords. ■

Nyheter säsongen 2022–2023

- Utsiktsplats med toppstuga och alpin startramp
- Förbättrat liftsystem
- Tre nya snökanonstorn
- Nya hopp och förbättrat flow i freestyleparken
- Nytt skidspår för längdåkning
- Ny skoterled
- Ny downhillbana för mountainbike
- Enklare framkomlighet och fler rastplatser på Midnattssolstigen

Bengt-Göran Rova, enhetschef för VA på Tekniska Verken i det nybyggda vattenverket.

Nu blir dricksvattnet ännu godare

Kirunas vattenverk har dryga 60 år på nacken och för att säkra vattenförsörjningen och följa Livsmedelsverkets krav har Kiruna kommun investerat i bättre vattenrening, byggt ut vattenverket samt renoverat gamla filter. Nu är vattnet renare än någonsin.

Text: Mattias Forsberg och Stina Johansson | Foto: Mattias Forsberg

Vattnet är utan tvekan vårt viktigaste livsmedel men vi tar det gärna för givet. Att bara kunna vrida om kranen och fylla vattenglasen eller ta en dusch ser vi i ett modernt samhälle som en självklarhet men mycket arbete ligger bakom ett bra och säkert dricksvatten.

Sedan 1996 har arbetet pågått med att få fram en ny reningsmetod som ska göra Kirunas dricksvatten bättre året runt. Det har tagit tid att hitta rätt väg att gå och Tekniska Verken har provat ett antal olika reningsmetoder genom åren. Även

alternativa råvattentäkter har utretts. 2016 beslutade kommunfullmäktige att investera för bättre vattenkvalitet då det gamla vattenverket inte klarade av att ta bort färg, lukt och smak under delar av året. Dessutom saknades en avskiljande barriär som tar bort små partiklar i vattnet.

2018 påbörjades byggnationen av nya reningssteg och renovering av äldre delar på Kiruna vattenverk. I dag står vattenverket färdigt att leverera ett ännu renare vatten till Kirunaborna. Totalt har projektet kostat 213 miljoner kronor.

– Det är en helt nödvändig investering för att trygga vattenförsörjningen och vattenkvaliteten en lång tid framöver i centrala Kiruna, säger Bengt-Göran Rova, enhetschef för VA på Tekniska Verken.

Tre olika barriärer

Enligt Livsmedelsverkets direktiv ska det finnas tre så kallade barriärer för att rena råvattnet som kommer från Torne älv eftersom det är ett ytvatten. Vattnet renas med UV-ljus och klor vilket

betyder att man tar bort eventuella bakterier, virus och parasiter. Dessutom används en tredje barriär, kemisk fällning – som innebär att oönskade partiklar i vattnet klumpas ihop och sjunker till botten innan de filtreras bort.

– Det är en vanlig reningsmetod, men den är ännu inte prövad ordentligt här uppe där vi generellt har ett kallare vatten och vintertid även har få partiklar i råvattnet. Vi ska finjustera och lära oss processen så vi kan den under alla årstider, säger Bengt-Göran Rova.

Flera större svenska städer har till exempel haft stora problem med parasiten cryptosporidium som gjort vattnet obrukbart, men med den vattenrening som nu finns elimineras risken för liknande utbrott i Kiruna.

– Det känns tryggt att vi nu har extra barriärer som skyddar, säger Bengt-Göran Rova.

Filtrerar genom aktivt kol

För att helt få bort det sista av smak, lukt och färg från vattnet har de gamla sandfiltren bytts ut mot aktivt kol som effektivt renar vattnet. Vattenverket levererar idag 8-10 miljoner liter vatten per dygn ut till ledningsnätet, men har en maxkapacitet att leverera upp till 15 miljoner liter per dygn vilket ger Kiruna tätort utrymme att växa upp till 27 000 invånare.

Vårvatten ett minne blott

Den enskilt största skillnaden som Kirunaborna kommer märka är att problemen med det vi brukar kalla vårvatten försvinner. Vi kommer från och med nu ha ett friskt och gott dricksvatten året runt, utan inverkan av snösmältning eller häftiga regnoväder som riskerar att dra med sig humuspartiklar som påverkar vattnet.

Under hösten har du som Kirunabo kanske anat en viss doft av klor i vattnet. Tack vare att vi har så pass rent vatten som är fritt från annan lukt och smak så uppfattar man lukten av klor tydligare. Klormängden minskar successivt allt eftersom anläggningen trimmas in, men klor behövs som en skyddande barriär och kan inte tas bort helt.

– Det här är vår enskilt största investering som vi har gjort de senaste 30 åren. Jag tycker verkligen att Kirunaborna är värda ett bra vatten året runt. Därför vill jag också tacka alla som har arbetat med detta stora projekt, säger Michael Nilsson, avdelningschef Teknisk infrastruktur på Tekniska Verken. ■

Utbyggnaden av Kirunas vattenverk blev klar under hösten 2022.

Michael Nilsson, avdelningschef Teknisk infrastruktur och Bengt-Göran Rova, enhetschef VA på Tekniska Verken är båda glada över att nya vattenreningen är igång.

En mängd rör i kraftiga dimensioner för vattnet genom vattenverket och de olika reningsstegen.

Så renas vattnet i olika steg

1

Ytvattnet från Torneälven pumpas till vattenverket.

2

En kemikalie tillsätts som gör att partiklar och humusämnen, det som färgar vattnet brungult, klumpas ihop sig eller flockas som det heter på fackspråk. Detta är ett av de nya reningsstegen som byggts.

3

Vattnet pumpas vidare till sedimenteringsbassänger där klumparna med partiklar sjunker till botten och filtreras bort.

4

Därefter pumpas vattnet vidare till ett kolfilter som även det är ett nytt reningssteg. Kolfiltret har ersatt de gamla sandfiltren och är mycket effektivt på att ta bort lukt och smak.

5

UV-ljus används för att ta död på eventuella bakterier, virus och parasiter.

6

Klor tillsätts i renvattenbassängen och tar också bort eventuella bakterier, virus och parasiter och fungerar därför som en viktig barriär. Klorering är det sista reningssteget innan vattnet distribueras ut på ledningsnätet till dig som kund.

7

pH-värdet justeras innan vattnet pumpas ut till vattentornet och vidare hem till dig som kund.

8

Vattenprover tas minst en gång i veckan och skickas till ackrediterat laboratorium.

Kiruna vattenverk

Byggår:	1961
Produktion:	8 000–10 000 m ³ /dygn
Maxkapacitet:	15 000 m ³ /dygn eller 27 000 invånare
Anställda:	4 personer
Renvattenbassäng:	1200 m ³
Kolfilter:	240 m ³

Hightech och fräscht på nya upplevelsebadhuset

Femton bassänger, tusen kvadratmeter relaxavdelning, möjlighet att visa film, restaurang och vattenrutschbanor. Badhuset som växer fram i Kirunas nya centrum blir någonting utöver det vanliga. "Det blir nytt, fräscht, hightech och en helt suverän familjedel." säger Hans Fernström, enhetschef på Kiruna kommun.

Text: Maria Hellbjörn | Foto: Ulrika Isaksson

Simhallsbadet, eller Badis som det kallas i folkmun, på Bergmästaregatan har troget tjänat Kirunaborna sedan 1958. Trots en större renovering för tio år sedan sjunger huset nu på sista versen och när stadsomvandlingen tvingar simhallen att slå igen tar Kiruna kommun chansen till nystart med en riktig storsatsning till upplevelse- och familjebad.

– Det här är en jätreinvestering som inte går att jämföra med gamla badet. Det blir ett riktigt

bra badhus för Kirunabor och tillresta, säger Hans Fernström.

Mitt i nya centrum, alldeles bredvid nya gymnasieskolan, växer den enorma byggnaden fram. Mer än tre gånger större än det befintliga badhuset kommer Kirunas nya simhall att rymma 15 bassänger i olika storlekar, en relaxavdelning med flera bastur, mötesrum, restaurang och familjedel. Tanken är att badhuset ska erbjuda möjligheter

till såväl lek som rekreation och motion och utformningen grundas i Kirunabornas behov och önskemål.

– Ingen annanstans är det väl så motiverat med ett riktigt fint bad med äventyrsinslag som i Kiruna på grund av de korta somrarna och att vi saknar naturliga badplatser, säger kommunalrådet Gunnar Selberg.

Hans Fernström

Förutom en stor förstudie där invånarna fått delge sina förhoppningar om nya badhuset så har stor hänsyn tagits till kommunens föreningsliv.

– Simklubben får tillgång till en extra bred 25-metersbassäng, medan dykarklubben kommer att hålla till i en smalare bassäng med djupdel där det också finns hopptorn, berättar Hans Fernström.

I den djupa bassängen ska även kanotklubben Forspaddlarna kunna träna med kajaker vintertid. Dessutom ska en av två multibassänger, och hopp- och lekbassängerna, användas för simundervisning, vattengympa och vattenträning, för att fånga upp målgrupperna till den varmbassäng som tidigare fanns på lasarettet.

– Badet har anpassats efter de behov som finns och kryddats med lite extra, säger Hans Fernström.

Inom ramen för det lilla extra faller den relaxavdelning som anläggs i nya badhuset. Här erbjuds 1 000 kvadratmeter yta, inklusive restaurang, för avkoppling, nedvarvning och reflektion. Den starka bastutradition som råder i regionen hedras med saunas för alla. Besökare kan välja mellan traditionell bastu med heta stenar, den tyska aufguss-bastun där eteriska oljor sprider behagliga dofter samt en klassisk ångbastu. Relaxen bjuder också in till kallbad, varma källor och turkisk hamam. Allt i en miljö med mörka lugna färger och projektioner av norrbottentypiska fenomen som norrsken och midnattssol.

Förutom träning och relax bjuder nya badhuset in till lek. Familjedelen kommer att innehålla två vattenrutschbanor, varav en för åkning med uppblåsbara ringar, strömkanaler, grotta med vattenfall, vågmaskiner, småbarnsbassäng, interaktiv vägg med vattensprut, bubbelpool och möjlighet till fika.

– Familjedelen tror jag kommer att bli en riktig höjdare, säger Hans Fernström som också vill lyfta multibassängen med höj- och sänkbar botten:

– Där kommer vi att ha möjlighet att kunna köra biovisningar och vattenträningspass med riktigt bra ljudsystem.

Invigningen av nya badhuset är beräknad till december 2023 och ambitionen från kommunen är att verksamheten i befintliga Simhallsbadet ska hålla i gång hela vägen fram till dess. Hans Fernström utlovar flera events för allmänheten under Badis sista år i bruk.

– Tanken är att vi ska låta Kirunaborna fira av det gamla badet ordentligt. Vi kommer att bjuda in till flera event som exempelvis fribad och andra spännande händelser under året som kommer, avslutar han. ■

Tillgänglighet i nya badhuset

Nya badhuset är till för alla och uppfyller alla tillgänglighetsnormer för nybyggnation. Hissar och ramper gör det möjligt för dig som rullstolsburen att ta dig fram överallt och det kommer att finnas två omklädningsrum för dig som inte definierar dig som cis-person.

Följ utvecklingen på Instagram:
[@simhallsbadet_kiruna](https://www.instagram.com/simhallsbadet_kiruna)

Läs mer om projektet på vår webbplats:

Vendela, Kajsa-Alice och Ella tog prover i Luossajoki i augusti.

Elever undersöker Luossajoki

Årskurs 8 på Högalidskolan har sedan maj deltagit i forskningsprojektet Läkemedelsjakten. De har samlat in spindlar, vattenlevande snäckor och tagit vattenprover i vattendraget Luossajoki. Och resultaten har förvånat dem.

Text: Carina Lidberg och Ulrika Isaksson | Foto: Carina Lidberg

Årskursen blev i början av året antagen att delta i Forskarhjälpens projekt Läkemedelsjakten, som leds av Nobelprismuseet. I projektet deltar 30 klasser runt om i landet samt två forskare från Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå och en från Chalmers i Göteborg. Syftet är att skolelever ska få möjlighet att prova på riktig forskning samtidigt som forskarna får hjälp.

– Det är roligt och spännande att få vara med i ett riktigt forskningsprojekt, säger Sonia Rova, som går i 8A.

Det forskarna behöver hjälp med är att studera hur läkemedel rör sig i naturen och i näringsvävar. Anrikas läkemedel från reningsverken via vattendrag till organismer på land? Eleverna samlade in 525 spindlar, som sedan analyserats av forskarna, och koffein uppmättes i 74 av dem. Men det var inte bara koffein i spindlarna, även flera läkemedel hittades.

– Att forskarna har hittat läkemedel i spindlarna visar att läkemedel sprids från vatten till land, säger Alicia Uusitalo-Sandström.

– Det är lite läskigt att flera läkemedel som forskarna har hittat i våra prover är narkotikaklassade, säger Ella Gunillasson-Sevä.

Eleverna tog även 220 vattenprover. Även här ligger koffeinet i topp i hela 138 av proverna.

– Enligt elevernas slutsatser beror det på att det finns koffein i många produkter som vi sätter i

oss, kaffe, te, energidrycker och läkemedel som till exempel Treo, säger läraren Carina Lidberg.

Efter att eleverna fick analyserna har de tolkat och själva dragit slutsatser av forskarnas resultat. De har också presenterat sitt arbete i en vetenskaplig poster. Med postern tävlar de om biljetter till Nobelprisutdelningen i Stockholm den 10:e december 2022. (I skrivande stund har resultatet inte kommit.) Men det viktigaste är inte en eventuellt vinst utan det engagemang som eleverna visat under arbetets gång.

– Vi ser ett större engagemang hos eleverna när vi arbetar med något som är verklighetsförankrat. Engagemanget växte än mer när vi fick ta del av forskarnas analysresultat av de prover som vi hade skickat in som visar att läkemedel sprids i naturen och att våra reningsverk inte klarar av att rena vattnet från dessa restprodukter, säger Carina Lidberg som lett projektet tillsammans med lärarkollegorna Johan Flygare och Jimmy Johansson. ■

Alicia tar ett av vattenproverna som skickats in till forskarna för analys.

Ett nationellt bekymmer

Tekniska Verken tycker att det är ett jätteintressant resultat och ett bra arbete som eleverna på Högalidskolan har utfört. Analyserna stämmer bra med tidigare provtagningar som gjorts i Luossajoki nedströms avloppsreningsverket. Eftersom läkemedel vi använder inte bryts ned i kroppen utan utsöndras i urinen och avföringen hamnar det tyvärr i avloppsvattnet.

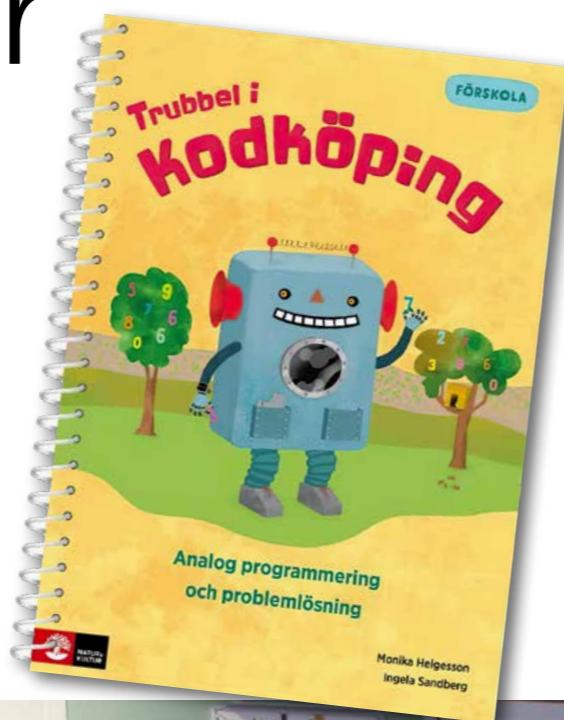
Dagens avloppsreningsverk är inte byggda för att ta hand om läkemedel och det är ett problem i hela Sverige men arbete pågår med att ta fram skärpta krav på läkemedelsrening samt att hitta lämpliga reningsmetoder.

– Därför är det viktigaste som vi alla kan göra idag att inte spola ner gamla läkemedel i avloppet utan i stället lämna in dem till ett apotek, säger Cecilia Engman, som är drift- och miljöingenjör på Tekniska Verken.

Maskin väcker nyfikenheten

På Hjalmar Lundbohms förskola får barnen hjälpa Maskinen Morten och Robot att lösa problem. De letar buggar hos Tvättmaskinen Ture och dansar maskindans i Robotgräsklipparen Rios trädgård.

Text: Ann-Sofie Lahti, Förstelärare i Digitalisering, Hjalmar Lundbohms förskola
Foto: Ulrika Isaksson

Barnen på Hjalmar Lundbohms förskola dansar maskindans.

Förskolan arbetar med digitalisering med hjälp av materialet Trubbel i Kodköping. Barnen ska utveckla sin kreativitet, nyfikenhet och träna på att lösa problem. Det har fokus på analog programmering och datalogiskt tänkande.

– Barnen tycker det är jättespännande. De brukar vänta på att Morten ska dyka upp och i varje uppdrag lär de sig olika begrepp som bugg, algoritm, kod och loop, säger Ann-Sofie Lahti, som är förstelärare i digitalisering vid förskolan.

Personalen tar in olika läroprocesser i arbetet. Till exempel får barnen tillverka siffror med lera, måla siffror, rita och dansa. Motivationen att lära sig datalogiskt tänkande, matematik och programmering samt nya ord och begrepp är hög.

– Barnen brukar fråga ”När ska vi hjälpa Morten? Har någon sett Mortens låda? När ska vi ha det här igen, kommer Morten igen?”, berättar Ann-Sofie Lahti.

På förskolan finns en sagogömma med brev och uppdrag från Morten, som personalen diskuterar och resonerar kring med barnen. Tillsammans brukar de laga ”siffergröt” där barnen får lägga siffrorna i rätt talordning. Barnen kan också få fler utmaningar som att bara ha jämna tal i siffergröten.

– Barnens lust och nyfikenhet väcks när de bjuds in till en fiktiv värld där fantasi och lek har en viktig betydelse. Eftersom vi lever i en alltmer digitaliserad värld, kan förskolan skapa förståelse genom att synliggöra och utforska den teknik som finns i vardagen. I läroplanen står det att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och i demokratiska former, så digitaliseringen kan ses som en demokrati- och jämställdhetsfråga där alla barn ges likvärdiga möjligheter. Digital kompetens är avgörande om vi ska kunna tillgodogöra oss kunskap och delta fullt ut i samhället, säger Ann-Sofie Lahti. ■

Ann-Sofie Lahti tränar datalogiskt tänkande tillsammans med förskolebarnen.

Skolan stärker digital kompetens

I dag påverkas alla i samhället av den ökade digitaliseringen. Barn och elever behöver tidigt skapa en förståelse för hur digitala medier påverkar individen och samhällsutvecklingen. Skolan har därför en viktig roll i att stärka barn och elevers digitala kompetens.

Text: Sinikka Ankkuriniemi

Alla elever inom Kiruna kommuns grundskolor har tillgång till olika digitala läromedel och tjänster för att främja deras kunskapsutveckling och stärka den digitala kompetensen.

– Digitala verktyg kan skapa jämlika förutsättningar till att förstå och uppnå målen i läroplanen samtidigt som eleverna kan visa sina förmågor på fler sätt än tidigare, säger Henrik Molin som är IT-strateg på kultur- och utbildningsförvaltningen.

Alla elever i Kiruna kommun kan använda digital teknik i sin lärandeprocess. Eftersom elever lär sig på olika sätt finns tillgängliga tjänster där de kan träna på begrepp och nyckelord inom alla ämnen. Det kan vara genom att lyssna på

läromedel, se filmer, göra självriktande quiz eller använda sig av digital instuderingshjälp och studiehjälp på flera olika språk. De kan också använda digitala läs- och skrivstöd samt andra tjänster som främjar läsning och läsförståelse.

När det kommer till digitala enheter arbetar barnen i för- och grundskolan med surfplattor och datorer. Från årskurs 6 lånar eleverna en egen dator, en Chromebook, medan eleverna i årskurs 1-5 arbetar med delade enheter.

Skolans uppdrag är också att lära elever att hantera den stora informationsspridning som internet möjliggör, och kunna förhålla sig kritiskt till den.

Digitala nationella prov

Visste du att de nationella proven ska digitaliseras? Med start 2024 kommer tusentals skolor och hundratals elever i Sverige att beröras, då Skolverket successivt kommer att införa Digitala Nationella Prov (DNP). Skolverket håller på att ta fram en digital provplattform, vilket innebär att eleverna framöver kommer att skriva nationella prov på en dator eller surfplatta. Syftet med detta är bland annat att öka likvärdigheten vid bedömning, öka tillgängligheten och att få en mer effektiv hantering av proven.

Just nu gör förvaltningen ett större förberedelsearbete inför de digitala nationella proven.

– Förutom att de tekniska bitarna måste vara på plats så handlar det också om att säkerställa kompetensen hos våra lärare och elever, eftersom provsituationen kommer att förändras, säger Henrik Molin.

– Både personal och elever behöver kompetens att kunna hantera en digitaliserad värld, för att förstå vilka möjligheter och utmaningar detta kommer med, säger Henrik Molin.

För lärare kan detta innebära att kunna värdera digitala verktyg. Det kan handla om att se i vilka sammanhang olika digitala läromedel är lämpliga att använda, och i vilka undervisningsmoment de inte är det. Den ökade digitaliseringen kan därför också ställa nya krav på lärare, än vad det tidigare har gjort.

– I dag arbetar man exempelvis med olika former av programmering redan från förskolan. Därför blir också kompetensutveckling för personal en viktig fråga, säger Henrik Molin. ■

Robothusdjur skapar glädje

Nu har robothusdjuren flyttat in på äldreboendena i Kiruna kommun. Hund- och robotkatterna är mycket avancerade med autentiska ljud och läten. De integrerar också vid beröring genom inbyggda sensorer.

Text och foto: Lotta Engvall | Foto: Ulrika Isaksson

Även om djuren inte kan jämföras med riktiga hundar och katter så har de blivit mycket uppskattade bland brukarna på boendena.

– Robothusdjuren lugnar ner brukare som är oroliga. De blir trygga när de har djuren i famnen och får klappa dem. Både katten och hunden ser verkliga ut då de rör sig och låter verklighetstroget. Hunden blinkar med ögonen och man kan höra andningen. Katten spinner så det både hörs och känns när man håller den i famnen. Djuren skapar välbefinnande hos våra brukare, säger Annika Wallin som är undersköterska på Movägens äldreboende.

Robothusdjuren är en del i utvecklingen och införandet av ny teknik inom vård och omsorg.

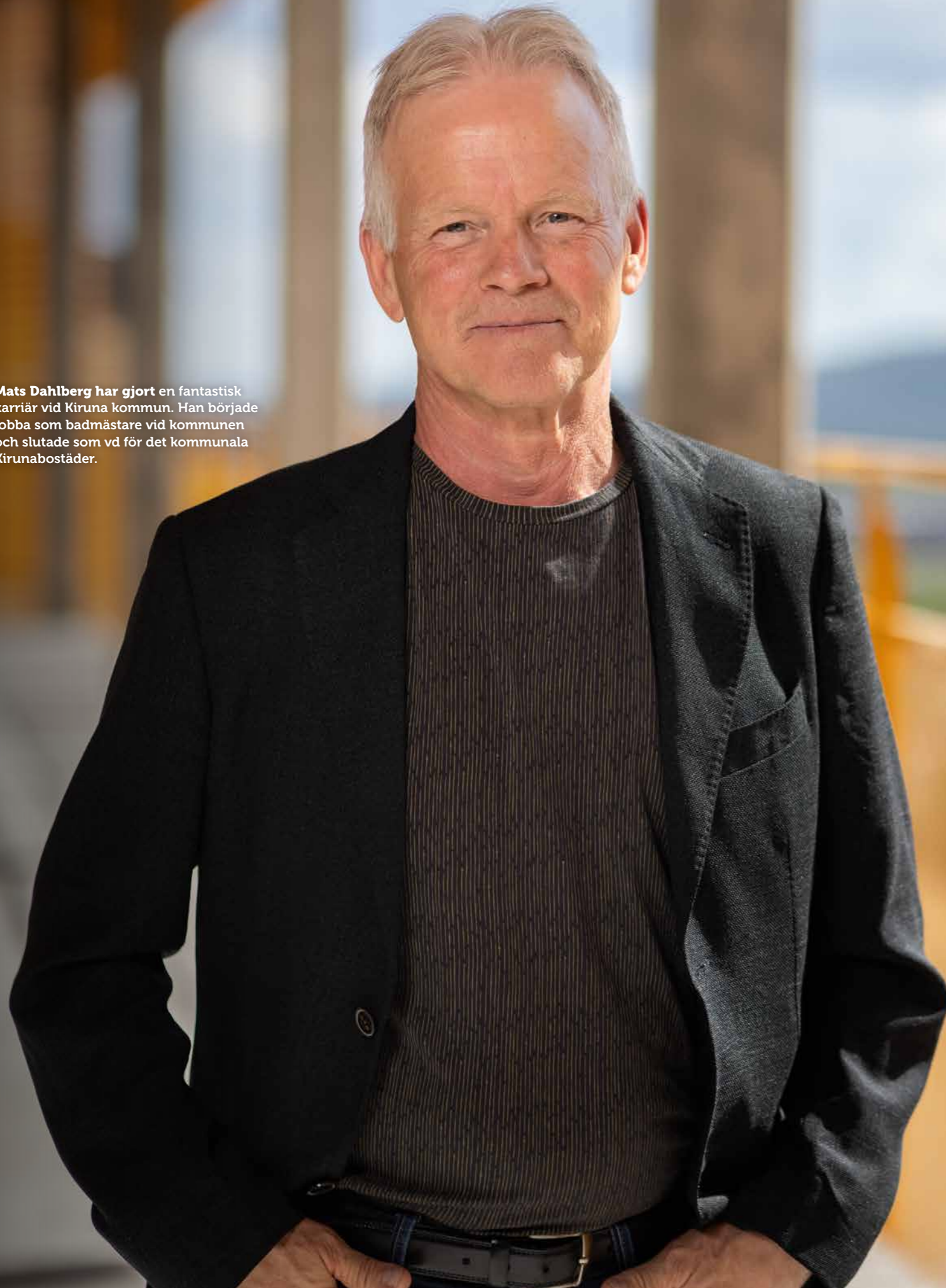
Tidigare i år har en arbetsgrupp bestående av baspersonal, chefer och kvalitetsledare deltagit på en IT- och digitaliseringsmessa, där den senaste utvecklingen och innovativa lösningar för framtidens vård och omsorg presenterades.

– Införandet av ny teknik och digitala lösningar är något som socialförvaltningen ser som ett positivt komplement inom vård och omsorg säger Jeanette Rehnblom, avdelningschef för särskilt boende.

– Robotdjuren kan bidra till att minska oro samt ha en lugnande effekt något som man har kunnat se när sjuksköterskan har gjort exempelvis sårvård på brukare som visar oro, säger Annika Wallin. ■

Mats Dahlberg har gjort en fantastisk karriär vid Kiruna kommun. Han började jobba som badmästare vid kommunen och slutade som vd för det kommunala Kirunabostäder.

I samband med stadens 100-årsfirande drog han igång Kirunafestivalen – en succé såväl nu som då.

Mats har satt Kiruna på kartan

Han har lärt tusentals Kirunabarn att simma, etablerat succén Kirunafestivalen och blivit vald till årets Kirunabo. I hela 45 år, varav 35 som ledare, har Mats Dahlberg jobbat inom kommunkoncernen. Nu har han gått i pension och kan se tillbaka på en fantastisk karriär.

Text: Emma Wodén | Foto: Fredric Alm

Under sina år i kommunkoncernen har Mats Dahlberg varit en uppskattad arbetskamrat och chef, han har mött eldsjälarna inom föreningslivet, representanter från näringslivet och även ett stort antal kändisar som varit på besök i Kiruna.

– Mötet med människor har varit en central del i alla roller som jag har haft inom kommunen. Det har gett mig chansen att lära känna enormt många människor både innanför och utanför kommungränsen, säger han.

Mats Dahlberg startade sin yrkeskarriär som vikarie på musikaffären Nordmusik på Mangigatan i slutet av 1970-talet. Parallellt började han vikariera som lärare i grundskolan. Den första längre anställningen var som badmästare på simhallbadet i Kiruna där han började i januari 1979. Då hade han aldrig kunnat tro att hans karriär inom kommunkoncernen skulle leda honom

till tjänsten som biträdande kommunchef och sedan vidare till vd för det kommunala bostadsbolaget Kirunabostäder.

– Ambitionen att gå vidare i karriären var inte självklar. Mitt mål var att bli lärare eller musiker på heltid, men förtroendet från arbetsgivaren gav mig motivation att läsa vidare på Luleå Tekniska Universitet parallellt med arbetet, vilket gav mig nya möjligheter inom kommunen, berättar han.

Att arbeta kommunalt innebär också att arbeta i en politiskt styrd organisation.

– Det kan vara lätt att kritisera de folkvalda som engagerar sig i politiken. Jag har under mina ledaruppdrag arbetat med alla partier i olika konstellationer, vilket har ökat min förståelse för hur politikernas olika särintressen i kulturfrågor, skola, omsorg och ökad tillgänglighet driver utvecklingen framåt.

forts. på nästa sida →

Mats stora intresse för musik föddes i 15-års-aldern. Hans pappa var musiker, men det var genom ett anslag på gatan som efterfrågade intressenter att bilda en musikförening, som möjligheten att musicera mer organiserat uppstod. Föreningen hade från början tre till fyra band, men växte snabbt och hade efter några år omkring 40 band. Det blev sedermera Tusen Toner.

– Mitt första band, Aldrig i livet, startade vid den här tiden och var det första bandet i Kiruna som fick skivkontrakt efter Shanes. Bandet var Sveriges representant i Europe a gogo, ett musikprogram som sändes i hela Europa för 500 miljoner tittare. Brända barn var vår första singel och så småningom kom det en LP.

Övriga grupper som kan läggas till Mats meritlista är Illbatta boogie band som på 90-talet var ett av Kirunas mest turnerande band och Giron, ett band som hade många kända gästartister, med spelningar i bland annat Ryssland, Kanada, Island, Finland och Norge.

Musikintresset har även kommit till nytta i arbetet, framför allt när han fick uppdraget som vd för Kiruna 100 år AB och ledde firandet när

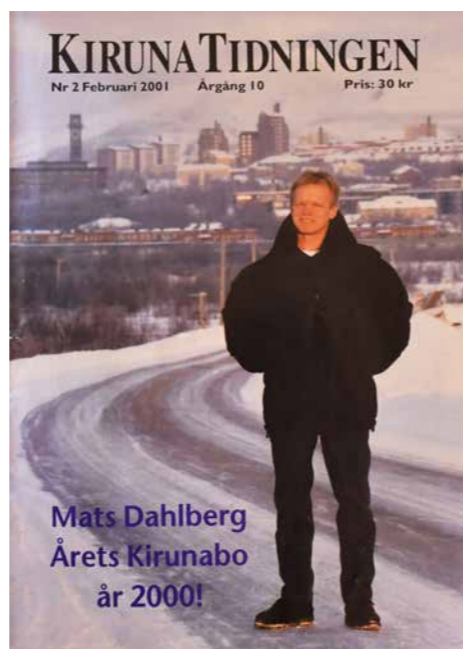
Kiruna stad fyllde 100 år. En del av jubileet var den första Kirunafestivalen sommaren 2000, vilket blev början på en mångårig succé och välbesökt folkfest i Kiruna.

Året efter blev Mats utnämnd till årets Kirunabo av Kirunatidningens läsare och samma år fick han också Kiruna Lappland-priset, företagarnas pris till någon som satt Kiruna på kartan.

– Det var en extremt tuff period att leda jubileet samtidigt som jag pluggade ekonomi på halvtid på Luleå Tekniska Universitet. Å andra sidan är det bland det mest ärofyllda och roliga uppdrag jag haft.

Nu har alltså Mats Dahlberg avslutat sin anställning och han gör det med tacksamhet och stolthet.

– Jag vill tacka Kiruna kommun för förtroendet. Jag vill också tacka alla som jag fått förmånen att jobba tillsammans med under åren; politiker, medarbetare, föreningsliv och företag. Nu ligger mitt fokus på familjen, barnbarnen och musiken, säger Mats Dahlberg.

För 21 år sedan blev han vald till årets Kirunabo tack vare sina insatser för Kiruna.

Bästa minnet

Utbyggnaden av badhuset som gjorde att vi i princip fördubblade antalet besök per år och sexdubblade intäkterna. 100-årsjubileet var också en minnesvärd händelse och inte att förglömma att få vara med om invigningen av Kirunas nya stadskärna.

Största utmaningen

Besparingar som drabbade alla kommuner under den tid när statens finanser skulle saneras. Det var tufft att motivera beslut som var svåra att påverka. Samtidigt utvecklade vi verksamheter under den här tiden. Vi byggde ut ridhuset och badhuset, vi renoverade gräsplanen och finansierade nya lokaler till GK Norra Norden. Mycket skedde tack vare ökade intäkter på simbadsbadet.

Det här tar jag med mig

Alla år av ledarskap och möten med människor och den kunskap jag fått genom mina uppdrag har utvecklat mig som människa. Livet går vidare även när man slutar arbeta, man har alltid nytta av kunskap och erfarenheter på olika sätt utanför arbetslivet.

Kiruna kommun vill rikta ett varmt tack till Mats Dahlberg för hans insatser för staden,

Tack Mats!

såväl som anställd som kommuninvånare!

Kommunala uppdrag

Badföreståndare, avdelningschef fritid- och kultur, vd Kiruna 100 år AB, näringslivschef, biträdande kommunchef, vd Kirunabostäder.

Personer jag minns och aldrig glömmet

Gunnar Pettersson var ett speciellt kommunalråd, han var en handlingarnas man som lyssnade på medborgarna. Min första chef Kenny Karlsson lärde mig mycket om ledarskap och kom senare att bli en mycket god vän. Siv Gunillsson, ordförande i fritids- och kulturnämnden och parallellt med det ordförande i Kiruna 100 år AB. Trots svåra ekonomiska tider såg hon möjligheterna, bland annat med Kirunafestivalen och utbyggnaderna av ridhuset och badhuset. Hennes devis var att även om vi måste spara så måste vi utveckla.

Barnen får säga sitt

Med den populära bokklubben Pyssel och prat, Mysterieklubben där deltagarna löser kluriga chiffer och gåtor, Berättaräventyret och träffar där barn och unga själva bestämmer vilka böcker som ska köpas in, pågår det numera aktiviteter på stadsbiblioteket varje vecka.

Text: Arvid Bergström | Foto: Ulrika Isaksson

En av målsättningarna när biblioteket slog upp dörrarna till de nya lokalerna var en utökad programverksamhet för barn och unga.

– Man kan säga att vi efter pandemins stiltje och i samband med nyöppnandet har haft som målsättning att gå från noll till hundra. Drömmen är ett bibliotek som myllrar av barn och unga, där man alltid är välkommen och det alltid finns någonting att göra, säger Sanna Barsk, som är barn- och ungdomsbibliotekarie.

En nyhet under hösten var testpatrullen, ett sätt att stärka barnens delaktighet och ge dem större inflytande över programverksamheten och biblioteksrummet. Testpatrullen vänder sig till barn från åtta år och uppåt, som vill vara först ut med att testa det biblioteket erbjuder - allt från teknik, pyssel och spel till att kvalitetstesta rummet och ta reda på vad som fungerar och vad som behöver ändras på. Testpatrullens synpunkter tas på största allvar.

– Redan på höstens första träff framgick det att vår skyltning på ungdomsavdelningen inte

fungerade. Inte nog med att skyltarna inte hjälpte deltagarna att hitta vad de letade efter, de såg dem överhuvudtaget inte. Så där fick vi tänka om! Berättar Sanna.

Under hösten har deltagarna i testpatrullen bland annat fått prova på bibliotekets nya podd-utrustning och greenscreen, fundera över hur böckerna sorteras i hyllorna och om det går att göra tydligare, samt vad man kan göra för att skapa en lugnare miljö på barnavdelningen – allt med lika stor entusiasm.

Finns det då något som fortfarande saknas när det gäller aktiviteter för barn och unga?

– Jamen såklart. Det finns alltid utrymme för förbättringar. Det vi verkligen saknar är aktiviteter för de minsta barnen och deras föräldrar. Vi vet att det är många föräldrar som längtar efter att babysången ska komma igång igen, men vi har haft stora problem med att hitta en ledare. Vi har också fått önskemål om en bokcirkel för unga som vi hoppas kunna förverkliga så snart som möjligt, säger Sanna Barsk. ■

Unik samling ser dagens ljus

I och med flytten till Aurora kultur och kongress har Kiruna stadsbiblioteks unika lokalsamling blivit tillgänglig för allmänheten. Tidigare stod den nere i källarmagasinet på Föreningsgatan och innan dess i ett låst utrymme i det gamla biblioteket på Biblioteksgatan. Men nu har alltså samlingen fått ett eget rum.

Text: Sanna Barsk | Foto: Arvid Bergström

– **Det känns förstås väldigt roligt!** Lokalsamlingen har varit en del av stadsbibliotekets bestånd mer eller mindre sedan Hjalmar Lundbohms tid, så det känns självklart att den ska ha en egen plats i biblioteket. Nu har vi tillgång till vår lokalhistoria på ett mycket lättillgängligare sätt än tidigare, säger Arvid Bergström, som är bibliotekarie vid Kiruna stadsbibliotek.

En av besökarna som hittat till lokalsamlingen i samband med flytten är studenten Filip Stålnacke, som under hösten inlett högskolestudier inom industriell ekonomi.

– Jag har egentligen aldrig varit någon aktiv biblioteksanvändare men jag tycker det är väldigt

bra att sitta och plugga i de nya studierummen och då har jag i samma veva upptäckt lokalsamlingen. Det finns mycket kul att botanisera bland här – alla gamla nummer av Kirunatidningen till exempel, säger Filip Stålnacke.

Tidigare kallades samlingen för Lapplandssamlingen men i och med flytten har den genomgått vissa förändringar, däribland ett namnbyte och numera heter den Kiruna lokalsamling.

– Inför flytten har vi sett över och upprättat tydligare kriterier för vad som bör ingå i samlingen. Vi kom fram till att avgränsa beståndet geografiskt så långt det är möjligt. Det ska antingen handla om eller utspela sig inom kommungränsen

och då kändes det rimligt att göra ett namnbyte, där det nya namnet bättre speglar innehållet, säger Arvid Bergström.

Kiruna lokalsamling tillhör referensbiblioteket, vilket innebär att det inte går att låna hem böckerna utan endast läsa dem på plats. Det har därför varit viktigt att skapa ett trivsamt rum där det går att sitta ned för att läsa och skriva.

– Kiruna lokalsamling är till för alla. Här inne möts barn och vuxna, fullfjädrade forskare och nyfikna biblioteksbesökare. Det är fantastiskt att se, säger Arvid Bergström.

– Ja, här kan man spendera många timmar, tillägger Filip Stålnacke. ■

Nyheter på stadsbiblioteket

Kiruna stadsbibliotek lägger nu mer fokus på arrangemang och aktiviteter, som väcker nyfikenhet och engagemang, formar tankar, skapar kreativitet och ger något att vila i. Det ska finnas något för alla.

Text: Sanna Barsk | Foto: Malene Jensen

I oktober klev Carina Kreku på sin nya tjänst som arrangemangsansvarig vid Kiruna stadsbibliotek. Bibliotekschefen Carina Bergsten menar att det ligger helt i rätt linje med flytten till Aurora kultur och kongress och den verksamhet som biblioteket kommer att bedriva där.

– Lokalerna bjuder in till så mycket mer! Här finns inte bara möjlighet till arrangemang på kvällstid, utan även på dagtid när biblioteket har öppet. Sen hoppas vi givetvis på ett fint samarbete med Aurora och de verksamheter som finns i huset. Ju mer samverkan desto bättre, säger Carina Bergsten.

Carina Kreku ser med spänning fram emot sitt nya uppdrag och har en tydlig vision för hur hon vill att programverksamheten ska se ut. Målet är att alla ska kunna hitta något som väcker intresse.

– Ordet, i sin vidaste bemärkelse, ser jag som utgångspunkt för våra aktiviteter. Här kan vi tänka stort. Vi ska kunna erbjuda bokcirklar, samtal, musik, föredrag, författarmöten och skapande. Det ska finnas något för alla.

Ett sätt att skapa både bredd och djup i arrangemangen är genom att samarbeta med andra. Det vill Carina ta vara på.

– En av mina uppgifter är just att hitta samarbetspartners och knyta kontakter. Att göra saker tillsammans innebär inte bara att vi når fler målgrupper, det väcker också lust och nyfikenhet hos oss som arrangörer och flyttar gränserna för vad som är möjligt.

Att våga sikta högt är ett av nyckelorden när hon funderar på bibliotekets kommande programverksamhet.

– Ett drömmarrangemang vore att bjuda hit Babel till bibliotekets ettårsjubileum. Alltså så häftigt! Eller varför inte radioprogrammet Spanarna i en livesändning från biblioteket? Ingenting är omöjligt, jag tror att det är många författare och kulturpersonligheter som verkligen vill besöka allas vårt fantastiskt fina bibliotek, säger Carina Kreku. ■

Har du idéer eller tankar om bibliotekets program?

Kontakta Carina. Telefon: 0980-707 90 E-post: carina.kreku@kiruna.se

Filip Stålnacke har tagit rast från studerandet och tittar runt i samlingen.

Kiruna lokalsamling

Syftet med lokalsamlingen är att samla litteratur som på olika sätt angår Kiruna kommun. Här finns närmare 3000 arbeten i form av alltifrån facklitteratur till poesi, tidskrifter och barnböcker – såväl nyutgiven som gammal litteratur, där den äldsta boken är skriven redan på 1700-talet. Förutom litteratur som handlar specifikt om kommunen finns även lexikon och grammatikor på meänkieli och nordsamiska, böcker om Tornedalen och tornedalsk kultur, samt nordsamiska böcker om Kiruna eller nordsamisk kultur.

Hemrehab

Med träningen i fokus

Socialförvaltningens hemrehab har funnits sedan 2018 och är en del av hemsjukvården. Arbets sättet har ändrats under årens gång och nu fokuserar enheten mer på att ge träning till brukarna som på grund av en sjukdom eller en skada har svårt att klara av sitt vardagliga liv eller träning i förebyggande syfte.

Text: Lotta Engvall | Foto: Ulrika Isaksson

Gruppen består av en arbetsterapeut, en fysioterapeut och två undersköterskor, men kommer att utökas med två undersköterskor då behovet är stort. Oftast är det hemsjukvården, hemtjänsten eller sjukhuset som signalerar att en brukare kan behöva hjälp från hemrehab. För detta behövs inget biståndsbeslut.

– Man arbetar olika länge med brukarna. Allt från några dagar till upp till några veckor beroende på behovet, säger undersköterskan Monica Asplund.

Innan insatsen påbörjas görs en första bedömning av arbetsterapeut och fysioterapeut tillsammans med brukaren. Därefter tar undersköterskorna över träningen.

– Träningen består i allt från gångträning efter operation, säkrare förflyttningar, trappträning, utomhuspromenader eller träning med vardagssystem för att brukarna ska bli så självständiga som möj-

ligt, säger arbetsterapeuten Annika Kuoppa Dufva.
– Många av våra brukare säger att de får en bättre livskvalitet efter att vi har arbetat med dem. Innehållet i vardagen blir mer meningsfullt, och målet kan vara att kunna gå själv på toaletten, säger fysioterapeuten Sofia Keskitalo.

Bemötandet är viktigt i hemrehab jobb, för att kunna motivera brukarna till självständighet. En av dem som kan intyga detta är Roger Lundgren som drabbades av sepsis. Han berättar att när han blev utskriven från sjukhuset kunde han inte gå och fick hjälp av hemrehab 2-3 gånger i veckan.

– I dag behöver jag inga hjälpmedel och har börjat arbeta heltid igen. Utan deras motivation och drivkraft hade det inte gått. De är helt fantastiska!

Den som får hjälp av hemrehab betalar en avgift för detta enligt fastställd taxa. ■

Hemrehabteamet består av Sofia Keskitalo, Monica Asplund, Mia Pekkola och Annika Kuoppa Dufva. De tränar brukare som på grund av en sjukdom eller en skada har svårt att klara av sitt vardagliga liv.

Kontaktuppgifter till teamet:

Annika Kuoppa Dufva
Arbetsterapeut, 0980-702 05

Sofia Keskitalo
Fysioterapeut, 0980-707 74

Mia Pekola
Undersköterska, 072-246 41 18

Monica Asplund
Undersköterska, 076-767 83 08

Har du ett rum, tid och engagemang?

Bli familjehem för ett barn i Kiruna

Som familjehem tar du hand om ett barn eller en ungdom som av olika anledningar inte kan bo med sina föräldrar. Barnet bor på heltid hos er och har samtidigt regelbundna träffar med sina föräldrar/vårdnadshavare och syskon.

Man samarbetar runt barnet tillsammans med socialtjänsten och barnets biologiska föräldrar. Som familjehem kan man vara ensamstående, sambo eller gift, med eller utan egna barn.

Välkommen att kontakta familjehemssekreterarna för mer information eller intresse av att bli familjehem.

Ring eller skicka sms till:

070-263 93 66

"En förmån att få jobba och studera samtidigt"

Kiruna kommun satsar på att fler undersköterskor ska utbildas och därmed få höjd kompetens hos personalen på äldreboendena. Och intresset för att studera och samtidigt jobba inom vård och omsorg är stort.

Text och foto: Lotta Engvall

Det statliga äldreomsorgslyftet är en utbildningssatsning för personal inom vård och omsorg. Kiruna kommun köper in utbildningen via Hermods som distansutbildar eleverna. Utbildningen sker via självstudier. En gång i månaden är det webinarium med lärarledda lektioner och då har eleverna möjlighet att träffas. De praktiska momenten utförs på äldreboenden eller i hemtjänsten.

Katja Ek, Diana Emmoth och Phenchan Almqvist är några av studenterna som fått denna möjlighet till utbildning.

– Jag arbetar vid hemtjänsten i Vittangi sedan tre år tillbaka. Jag tycker att det är mycket bra att få möjlighet att gå utbildningen. Det var en självklarhet för mig att ta chansen, säger Katja Ek.

Intresset för utbildningen har varit stort och under våren har 23 tillsvidareanställda inom vård och omsorg påbörjat studier till undersköterskor med stöd av äldreomsorgslyftet. Personalen har förmånen att studera heltid med femtio procents betald studieledighet.

Diana Emmoth och Phenchan Almqvist har arbetat på Movägens äldreboende i några år.

– Det är en förmån att kunna jobba och samtidigt studera för att få mer kunskap inom sitt yrkesområde. Utbildningen är bra och man får ett stort stöd från lärarna, berättar de.

Målet med utbildningsinsatsen är att öka antalet undersköterskor inom socialförvaltningen och på så sätt höja kompetensen. Med det följer en yrkesstolthet och förhoppningen är att fler vill utbilda sig till undersköterskor.

Vad är det bästa med att jobba inom äldreomsorgen och hemtjänsten?

– Det bästa är att det är ett fritt arbete, man får jobba med många olika arbetsuppgifter. Ingen dag är den andra lik, säger Katja Ek.

– Att arbeta i team och att tillsammans kunna ge en god vård till våra brukare gör jobbet meningsfullt. När man både jobbar och studerar kan man direkt omsätta sina nya kunskaper i praktiken vilket är utvecklande, säger Diana Emmoth. ■

Katja Ek, Diana Emmoth och Phenchan Almqvist har tagit chansen att utbilda sig på arbetstid.

När Sagostigen invigdes bjöds förskolebarnen och gruppen som byggt stigen på pinnbröd.

↑ Sagostigen är en plats för alla barnfamiljer som vill ut på ett litet äventyr.

Satsning på Lombolo

Sagostigen

Nu kan barnen på Lombolo förskola enkelt bege sig in i sagornas värld. Detta tack vare projektet Naturnära jobb, som ska hjälpa arbetslösa att komma närmare arbetsmarknaden.

Text och foto: Ann-Sofie Åkerlind

Arbetsmarknadsenheten vid Kiruna kommun arbetar för att personer som arbetsförmedlingen anvisat dit ska komma närmare ett arbete och bli anställningsbara. Samtidigt har fritid- och serviceavdelningen ett stort behov av att rusta upp allmänna platser som vandringsleder, rastplatser med mera.

– Vi behöver jobba över verksamhetsgränserna och dra nytta av varandra. Jag vill skapa en anda i kommunen som visar att alla verksamheter har ett kommunövergripande ansvar. Att vi genom samarbete och samverkan kan nå bättre resultat. Vi tror och hoppas på att kunna göra något liknande som Sagostigen nästa år, men då kanske i ett större och bredare koncept, säger Ann-Sofie Åkerlind, som är chef för arbetsmarknadsenheten.

Idén till Sagostigen kom när enheten fick kontakt med Lombolo förskola som visade sig ha planerat ett sagotema för barnen. Arbetsmarknadsenheten anställde en arbetsledare som planerade

och fördelade arbetsuppgifter i samråd med fritid- och serviceavdelningen. Deltagarna fick kontinuerlig uppföljning och coachande samtal hölls av en anställd på enheten.

Åtta personer deltog i projektet. Efter det gick två personer ut i arbete, medan tre personer fortsatte arbeta vid arbetsmarknadsenheten. Tre personer återgick till arbetsförmedlingen och är nu arbetsökande, men har skaffat sig meriter och referenser.

Förutom Sagostigen har projektet renoverat och restaurerat vandringsleder, grillplatser och rastplatser i kommunen. Skogsvårdsstyrelsen har i samarbete med Länsstyrelsen bidragit med en del av finansieringen, eftersom även de ser ett stort behov av att rusta upp allmänna platser.

När Sagostigen invigdes bjöds barnen på förskolan på pinnbröd tillsammans med dem som arbetat i projektet.

– Vi ville skapa ett intresse bland de mindre

barnen för Sagostigen och vi hoppas att de lockar med sig sina föräldrar ut i naturen. På så sätt jobbar vi tillsammans för att främja folkhälsan. På Lombolo bor många barnfamiljer och det är ett område vi inte satsat så mycket på. Där finns ett stort behov av att möjliggöra för aktiviteter i närområdet, säger Ann-Sofie Åkerlind. ■

RÖSTER FRÅN ARKTIS SOM ÖPPNAR FÖR NYA PERSPEKTIV OCH IGENKÄNNING

Utställningen *Röster från Arktis* visas på Konstmuseet i Norr 7.10 2022–8.1 2023. Här ger inuitisk samtidskonst ett nytt perspektiv på klimatförändringarnas konsekvenser.

Text: Konstmuseet i Norr | Foto: Severin Nowacki

I utställningen medverkar 20 konstnärer från främst arktiska Kanada men även Grönland, som genom skulptur och konstverk speglar de speciella levnadsvillkor som råder i Arktis. Konstverken är från åren 1961–2020 och ingår i schweiziska Museum Cerny, en av världens största samlingar av inuitisk konst som grundades av Peter och Martha Cerny på 1990-talet.

Röster från Arktis är curerad av Martha Cerny, museichef vid Museum Cerny i Bern, i samarbete med länskonstmuseichef Selma Green.

– Utställningen bottenar i beundran och fascination för inuiternas kultur och holistiska filosofi uttryckt i olika former och material, men också för verkligheten i livet i Arktis, kommenterar Martha Cerny.

Den speglar de utmaningar som invånarna måste hantera, bland annat effekterna av klimatförändringarna. Utmaningarna i Arktis är inte främmande för någon av oss, då vi också konfronteras med dem i vår egen omgivning.

GYNNNSAMT SAMARBETE MED FLER SAMTIDA VERK

Planer på denna utställning har funnits i flera år. Martha mötte Selma Green för första gången i Yukon 2018 vid ett möte med Northern Art Network, ett nätverk bestående av nordligt belägna konstorganisationer. En djup professionell kontakt knöts och fröet till en gemensam utställning på Konstmuseet i Norr såddes. I oktober 2022 blev *Röster från Arktis* verklighet i Kiruna.

– Att ha Selma Green som medkurator har visat sig mycket positivt för utställningen. Fler samtida verk har tillkommit och dessutom en kreativ möjlighet att dela mycket mer information på olika språk via QR-koder, säger Martha Cerny.

Martha Cerny poängterar vikten av att konstnärerna och deras samhällen är delaktiga i hur verken visas och hur de kommuniceras. Precis som i alla utställningar som Museum Cerny medverkar i har materialet i *Röster från Arktis* gjorts tillgängligt för konstnärerna.

En ambition som bottenar i samtidskonstmuseers respekt för källan och en önskan att ge tillbaka till nutida konstnärer.

– I vårt fall genom att förse dem med digitalt material som skapats under utställningen. Ord och budskap har översatts till många språk, även inhemska språk. I detta fall har vi gjort översättning till inuktitut så att samhällen i Kinngait (Cape Dorset), i Nunavut i Kanada vet vad vi gör i Kiruna och hur konstverket visas. Därmed kan vi även få feedback från dem, förklarar Martha Cerny.

Samarbetet med museichefen Selma Green ser Martha som mycket fruktbar. Hon ser fram emot fler gemensamma projekt och utbyten för Museum Cerny och Konstmuseet i Norr, inte minst med Barentsregionen som ett naturligt tema.

BERÖRINGSUNKTER MED SAMISKA KONSTNÄRER

För Martha Cerny har det sedan 2018 blivit ett antal besök i Kiruna och där hon närmat sig den samiska gemenskapen med stort intresse.

– Det var ett stort nöje att i samband med vår vernissage träffa chefen för Sametingets kulturavdelning, Susanne Idivuoma. Dessutom få chansen att besöka två framstående samiska konstnärer som jag känner sedan 2015: Fredrik Prost och Inga-Wiktoria Påve. Att se deras ateljéer var en upplevelse. Det finns så många aspekter av konst som man inte alltid inser när man ser det färdiga konstverket.

Martha syftar dels på den kunskap som behövs för att samla material men även att förbereda materialet – och slutligen förmågan att kommunicera meningen bakom föremålet.

– Det är alltid en lärorik upplevelse när jag träffar konstnärer och för mig öppnar utställningen *Röster från Arktis* för självreflektion. Den visar dessutom på likheter mellan samiska och inuitiska konstnärer, där verkens material oftast kommer från konstnärernas omgivning och där teman bygger på konstnärernas kunskaper, iakttagelser och erfarenheter. Urfolkets holistiska syn på sin

omgivning och dess utmaningar förmedlas genom konstverken.

Martha menar att *Röster från Arktis* kan motivera att titta på sin egen kultur. Att den understryker att vi alla sitter "i samma båt" och behöver samarbeta för att hitta lösningar på gemensamma utmaningar:

– Legenderna spelar fortfarande en stor roll och ger ledtrådar om hur vi kan respektera naturen och ta hand om miljön.

Röster från Arktis finns att uppleva på Konstmuseet i Norr t.o.m. den 8 januari 2023. Co-curator Martha Cerny, verksam i schweiziska Bern, gästas återigen Kiruna vid utställningens final. ■

VEM ÄR CURATOR MARTHA CERNY?

Martha Cerny var sjuksköterskan som i sin tjänst på en avlägsen halvö i British Columbia, Kanada, mötte sin schweiziske man Peter Cerny. Här väcktes deras gemensamma intresse för inuitisk kultur och tillbaka i Schweiz inledde de sin samling.

Från år 2000 när Martha fått sin master i curating började de dela sin samling offentligt genom nationella och internationella utställningar. Idag rymmer Museum Cerny en av världens största samlingar av inuitisk konst – där utvalda delar nu går att uppleva i Kiruna på Konstmuseet i Norr.

Konstverk uppifrån och ned, vänster till höger: *Kommande generationer* (2006) av Bill Nasogaluak, *Isbjörn i ett oljespill* (2011) av Bill Nasogaluak, *Jämför flåtor* (1993) av Kenojuak Ashevak.

TIPS FÖR DE YNGRE MUSEIBESÖKARNA:

Gå på upptäcktsfärd genom *Röster från Arktis*

Vem är Sedna? Vad gör egentligen en shaman?

Vad vet du om Iskantens varelse?

Besök Konstmuseet i Norr och följ med på en spännande upptäcktsfärd genom utställningen *Röster från Arktis*, som visar samtida inuitisk konst som behandlar samhället, klimatet och inuitisk mytologi. Med en karta som leder genom utställningen får våra yngre besökare lära sig mer om konstverken, inuiternas samhälle och tro genom frågeställningar och uppdrag. ■

Alexander Brobäck Nyrén är verksamhetsstrateg på Tekniska Verken och arbetar med införandet av hushållsnära insamling av avfall.

Lättare att återvinna förpackningar

I juli beslutade regeringen om nya regler som förenklar för hushållen att sortera förpackningsavfall. Alla hushåll ska få insamling av plast, papper, glas och metall i närheten av hemmet. Samma typ av insamling ska även finnas på populära platser som parker eller torg.

Text: Mattias Forsberg och Stina Johansson | Foto: Mattias Forsberg

Alldeles för många förpackningar som skulle kunna återvinnas, särskilt plastförpackningar, hamnar i soppåsen och bränns upp. Det är dåligt för både människor, klimat och plånbok. Det är bevisat att det är lättare att göra rätt om insamlingen finns i närheten av våra bostäder. Man ska inte behöva frakta sina förpackningar långt eller ta bilen till återvinningen för att sedan mötas av överfulla och skräpiga återvinningstationer.

Kommunen tar över

Från och med 2024 faller ansvaret över på kommunen att samla in förpackningsavfall från hushållen och så kallad fastighetsnära insamling ska ske fullt ut senast 1 januari 2027. Även fortsättningsvis är det förpackningsproducenterna som betalar för insamling och återvinning.

Tekniska Verken påbörjar nu arbetet med att se över hur insamling ska ske på ett så bra sätt som möjligt i hela Kiruna kommun.

Från 1 januari 2026 ska kommunen även samla

in samma sorters förpackningsavfall på större populära platser utomhus, som till exempel torg och parker av viss storlek. Plastförpackningar ska samlas in separat på fler platser utomhus.

– Oavsett om man är hemma eller ute i en park ska man kunna sortera sina förpackningar på samma sätt, säger Alexander Brobäck Nyrén, verksamhetsstrateg på Tekniska Verken.

Regeringen har samtidigt beslutat om förändringar för verksamheternas hantering av sitt förpackningsavfall. De kommer att kunna lämna detta gratis och utan volymbegränsningar på motagningsstationer i hela landet.

Naturvårdsverket har uppdraget att följa upp och utvärdera systemets införande och utveckling i nära dialog med de centrala aktörerna.

Nu påbörjas arbetet med det kommunala insamlingsansvaret

Kiruna kommun och dess bolag startar nu upp arbetet med att se över och planera för hur

det kommunala insamlingsansvaret ska kunna genomföras på ett bra sätt. Den största utmaningen är våra långa avstånd, både inom och utanför kommunens gränser. För villor och fritidshus kommer ett troligt scenario bli ett eller flera kärll för förpackningarna vid fastigheten. Flerbostadshus kommer i stället sortera i miljörum eller liknande anordningar utomhus.

– I Lycksele har man infört tvåfackskärll för mat- och restavfall för villor. Det kan bli ett intressant alternativ för insamlingen av förpackningar i Kiruna, säger Alexander Brobäck Nyrén.

En annan stor utmaning är den korta tidsplanen, inte minst när det gäller upphandling av nya fordon och kärll. Totalt är det 290 kommuner i Sverige som under en mycket kort tid ska genomgå denna utveckling.

Vad slänger du i soppåsen?

Tekniska Verken genomför regelbundet plockanalyser av avfallet i syfte att analysera innehållet i hushållsavfallet från villor, lägenheter och fritidshus kommunen. Vi hittar en hel del som inte hör hemma i soppåsarna, bland annat förpackningar och farligt avfall.

Text: Stina Johansson och Mattias Forsberg | Foto: Mattias Forsberg

I matavfallspåsen är det glädjande nog hög kvalitet på matavfallet som sorterats ut, endast två procent är felsorterat. Ser vi till innehållet i påsen är tolv procent av matavfallet onödigt, det vill säga sådant som hade kunnat ätas i stället för att slängas. Matsvinn ska undvikas. Det är bättre att äta maten och bara slänga oundvikligt matavfall som till exempel ben, skal, skinn, kaffe- och tesump.

I restavfallspåsen slängs det ungefär en femtedel matavfall varav hälften är rent matsvinn. Detta är dåligt i dubbel bemärkelse eftersom matavfallet hade kunnat sorteras rätt och blivit till biogas samtidigt som matsvinnet borde ha ätits upp.

Även farligt avfall förekommer i restavfallet. I Kiruna är vi visserligen lite bättre än övriga

landet på att sortera ut farligt avfall och elektronik, men vi måste bli ännu bättre.

Nästan 40 procent av det som slängs i restavfallet består tyvärr av olika förpackningar och tidningar. Så kan det inte fortsätta.

– Det är ungefär samma nivåer som tidigare år och det är inte bra, varken ekonomiskt eller miljömässigt. Det är bättre att återvinna materialet så det kan bli till nya produkter.

Dessutom innebär felsorterade förpackningar en kostnad för renhållningskollektivet i form av förbränningsavgifter. I slutändan hamnar det på renhållningsavgiften, säger Alexander Brobäck Nyrén, verksamhetsstrateg på Tekniska Verken och tillägger:

– Tänk på att det du slänger i soppåsen påverkar oss alla! ■

40

PROCENT av det som slängs i restavfallet består tyvärr av olika förpackningar och tidningar.

Ines och Bob målade utanför sporthallen och uppskattade färgfesten. Verket på sporthallen är målat av Isakov, Tyskland.

Mer färg i vår stad

Kiruna, norr om polcirkeln, där magiskt ljus och förtrollande färger målar himlen under midvinter- och polarnätterna. Tack vare konstprojektet Artscape är nu staden ännu färggladare. Sex väggar i staden fick i augusti stora muralmålningar, baserade på minnen från Kirunabor, och skapade av några av världens främsta konstnärer.

Text och foto: Sofia Lagerlöf Määttä

Artscape har gjort projekt i 35 kommuner och i år var det Kirunas tur. Stadsliv Kiruna lyfte idén och kommunen tog beslut om att samarbeta kring detta. Artscape är en organisation som arbetar för att möjliggöra för människor att ta del av konst i det offentliga rummet, vår gemensamma stadsmiljö.

– Många har stoppat mig och bidragit med glada hurrarop och kommentarer både under och efter projektets gång. Förbipasserade vid sporthallen hojtade glatt att "Kiruna är mer färgfullt nu!", boende i Toulluvaara sade "Tack för att vi också fick en målning" och ungdomar som fick testa att spraymåla under Färgfesten sade att det var "det roligaste de hade gjort", berättar Emma Jonsson på Stadsliv Kiruna.

Projektet började med att Kirunabor intervjuades och berättelser samlades in. Ur dessa fann sen konstnärerna inspiration till sina verk som skapades på plats under två veckor i slutet på sommaren. Stadsliv ordnade en färgfest där besökare kunde få åka på guidade turer och ta del av alla konstverk, samt själva prova på att måla graffiti, vilket var uppskattat av både stora och små. En karta finns att tillgå för att ta del av verken, till fots eller med fordon, i grupp eller på egen hand.

Projektet kommer även lämna efter sig en bok som dokumenterat processen och arbetet.

– I en tid av stadsomvandling, när saker rivs, flyttas och byggs samlar vi på oss minnen att bära med oss och som kan delas med andra. Artscape-projektet är ett sätt att se till att vi Kirunabor får vara med och forma våra egna livsmiljöer och bli en del av den pågående stadsomvandlingen. Samarbetet ger konsten en plats i det offentliga rummet och låter olika berättelser, bilder och syn på staden komma fram och bidra till mångfalden i vår historia, säger Emma Jonsson.

Många har jobbat hårt för att målningarna skulle komma upp och med gott samarbete mellan tjänstepersoner på kommunen, fastighetsägare, elever, Stadsliv Kiruna, Artscape och modiga finansörer kan vi nu njuta av denna konst i stadsrummet. ■

Konstnärer och plats för konstverket

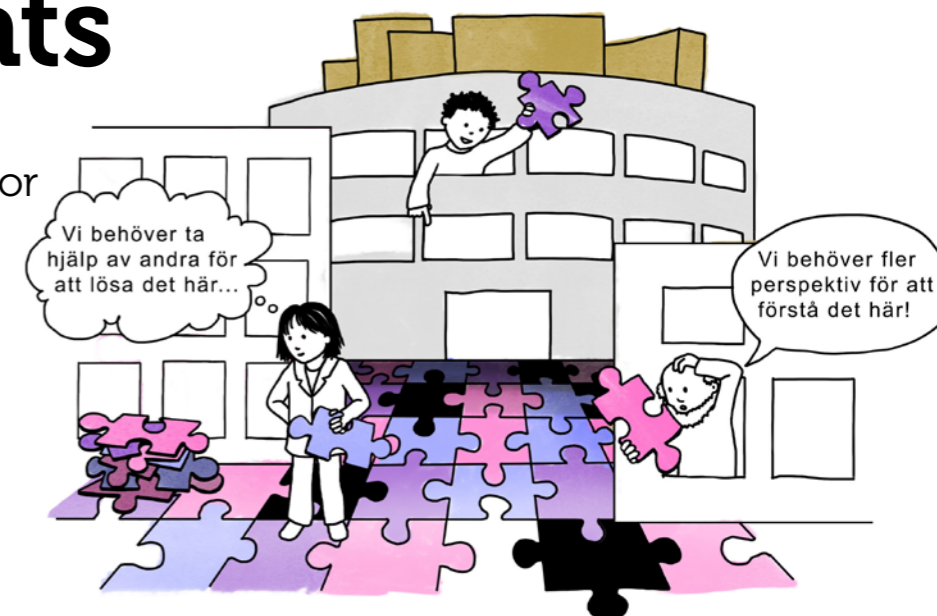
Isakov, Tyskland, Adolf Hedinsvägen 37
Roberto Ciredz, Italien, Skyttegatan 18A
Kurella D'Enfer, Thulegatan 16
Gleo, Colombia, Portugal, Skyttegatan 18
Vickan, Sverige, Högalidskolan
Andreas Welin, Danmark, Ripvägen 14

Kirunamodellen har lanserats

En metod för att arbeta med innovation inom offentlig sektor

Innovationsplattform Kiruna arbetar för att utveckla arbetssätt som brygger över traditionella förvaltningsgränser inom Kiruna kommun. Samverkan är nyckeln till innovationsarbete i hela organisationen. Stadsomvandlingen är utgångspunkten och Kiruna kommun har stora möjligheter att jobba med innovation och nya lösningar.

Text: Sandra Eriksson
Illustration: Carina Esberg Kero

Kirunamodellen är en designinspirerad praktisk och kreativ metod som gynnar samverkan, nya idéer och innovation inom offentlig sektor.

Innovationsplattformen har under tre års tid utvecklat och testat en problemlösnings- och samverkansmetod som kallas för Kirunamodellen. Den är testad inom Kiruna kommuns verksamheter och utgår från medarbetares egna upplevelser av innovationsarbete inom Kiruna kommun.

I en tid av stora förändringar och utmaningar som till exempel klimatförändringar och snabb teknisk

utveckling, är det viktigt att Sveriges kommuner har en innovations- och omställningsförmåga. – Offentlig sektor har inte råd att fastna i enbart förvaltningskap. För att säkerställa god service åt våra invånare behöver utveckling inom och över förvaltnings- och organisationsgränser prioriteras. Kirunamodellen är ett stöd i detta arbete och kommer kunna underlätta kommunkoncernens ambitioner med en hög kvalitet och effektivitet

i våra verksamheter. Inte minst kan kommunens utmaning med hållbarhet och Agenda 2030 underlättas med utvecklande metoder och förhållningsätt, säger Niklas Sirén, som är avdelningschef vid Tekniska Verken.

Projektet är finansierat av Vinnova och sker i samarbete med Luleå tekniska universitet och RISE. ■

De som arbetat med Innovationsplattform Kiruna är Niklas Sirén, Heiti Emits, Niklas Björnström, Mats Westerberg, Mathias Duell, Emelie Anneroth, Nina Sarri, Chelsey Jo Huismann, Linnéa Rehnblom, Sandra Eriksson, Carola Samuelsson, Sara Thelin, Annica Turovaara och Ann-Sofie Reineström.

Projektet bygger på att involvera så många delar av Kiruna kommunkoncern som möjligt och gruppen har valts ut som innovationsambassadörer vid projektets start.

Läs mer på kiruna.se/ksc

GIRONET

Vi fortsätter bygga ut

När fiberanslutningar är klara att tas i drift kommer information att skickas ut till berörda fastighetsägare. I och med att många av säsongens arbeten är över, börjar planering och förberedelser inför de arbeten som ska utföras under nästa säsong.

I Svappavaara har det befintliga fibernätet byggts ut under sommarsäsongen. Foto: Moa Strålberg

ABISKO Vattenfall markförlägger el i området och Gironet låter fiberkanalisation följa med i en samförläggning, för att minska mängden grävarbeten då dessa inte minst påverkar trafiken i området. Vattenfall har bromsats av en utdragen tillståndprocess hos Länsstyrelsen. Start av markarbetena är framflyttad till sommaren 2023.

LAXFORSEN Arbeten har inletts i en ny etapp i somras. Elnätsägaren JBF markförlägger elnätet i området och Gironet låter fiberkanalisation följa med i en samförläggning. Markarbetena har utförts som planerat. Ett antal kunder planeras bli inkopplade under vintern. Respektive fastighetsägare meddelas brevlades när fastigheten är ansluten och klar. På etappen som startades i Laxforsen 2021 har det varit stillestånd under hela säsongen, på grund av problem med en entreprenör som saknat resurser för utförande.

ALTTAJÄRVI, POIKKIJÄRVI OCH KALLOVAARA

Fiberutbyggnaden i dessa byar är medfinansierad av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Här har de sista markarbetena utförts parallellt med fiberarbeten. Kunderna planeras att driftsättas under vintern. Respektive fastighetsägare meddelas brevlades när fastigheten är ansluten och klar.

SVAPPAVAARA

Det befintliga fibernätet i Svappavaara har byggts ut. Kunder som beställt fiber har fått sina fastigheter anslutna till Gironet.

PIILIJÄRVI

Här har fiberarbeten utförts och alla kunder har kopplats in.

MASUGNSBYN OCH SAIVOMUOTKA

I Masugnsbyn och Saivomuotka har huvudsakligen fiberarbeten utförts. Alla kunderna i dessa områden är nu anslutna och uppkopplade mot Gironet.

KURRAVAARA, JUKKASJÄRVI, KARESUANDO OCH KUTTAINEN

Enstaka fastighetsanslutningar återstår i de fyra områdena. Även här har det varit stillestånd under hela säsongen på grund av problem med den kontrakterade entreprenören, som saknat resurser för utförande.

KIRUNA Gironet har arbetat med att framtidssäkra fiberförbindelser inom Kiruna tätort då ett antal av dessa kommer att påverkas av gruvbrytningens framfart. I Kirunas nya stadsdelar har projekteringar och till viss del mark- och fiberarbeten utförts.

DAGS ATT SÖKA Föreningsbidrag

Föreningar kan via kommunens bidragsportal Actor Smartbook ansöka om olika föreningsbidrag som handläggs av kultur- och utbildningsförvaltningen i Kiruna kommun. I Actor Smartbook finns regler och riktlinjer för de olika bidragen. Du hittar dem även på kiruna.se/foreningsbidrag

Årsanslag Kultur kan ansökas av föreningar som uppfyller generella bidragsregler för att genomföra planerade aktiviteter som bidrar till att berika Kiruna kommuns kulturutbud. Ansökan öppen 15 november-31 januari.

Aktivitetsstöd kan sökas av ideella föreningar med barn- och ungdomsverksamhet. Ansökan öppen 1 januari-31 mars.

Lokalbidrag för samlingslokal kan sökas av föreningar som tillhandahåller samlingslokal i sin by. Ansökan öppen 1 januari-30 april.

Lokalbidrag för verksamhetslokal kan sökas av föreningar med ungdomsverksamhet som ej har tillgång till kommunal verksamhetslokal för sin kärnverksamhet, pensionsorganisationer och föreningar för personer med olika funktionsvariationer. Ansökan öppen 1 januari-30 april.

Grundbidrag studieförbund kan ansökas av studieförbund som har stadigvarande verksamhet i Kiruna kommun. Ansökan öppen 1 januari-30 april.

Föreningslönebidrag kan ansökas av föreningar med beviljat lönebidrag från Arbetsförmedlingen. Ansökan öppen året om.

Projektbidrag kultur kan ansökas av alla, förening som privatperson för att berika Kiruna kommuns kulturliv. Ansökan öppen året om.

STIPENDIER Dags att nominera!

Kultur- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsens fritidsutskott delar årligen ut stipendier och utmärkelser i Kiruna kommun. Tre stipendier riktar sig till de personer och föreningar som förtjänar extra ljus och uppmuntran för sina respektive prestationer och verksamheter.

Lina Hjorts kulturstipendium

Stipendiet delas ut för att premiera en allmänkulturell insats utförd inom Kiruna kommun eller för att uppmuntra pågående verksamhet på det kulturella området.

Hjalmar Nyströms Föreningsstipendium

Stipendiet delas ut för att premiera och främja ideellt ungdomsarbete i ideell föreningsverksamhet inom Kiruna kommun.

Borg Mesch Idrottsmedalj

Idrottsmedaljen delas ut för bästa idrottsprestation av enskilda idrottare eller idrottslag.

Sista nomineringsdag: 18 februari 2023

Läs mer om de olika stipendierna och hur du kan lämna nomineringar på kiruna.se/stipendier

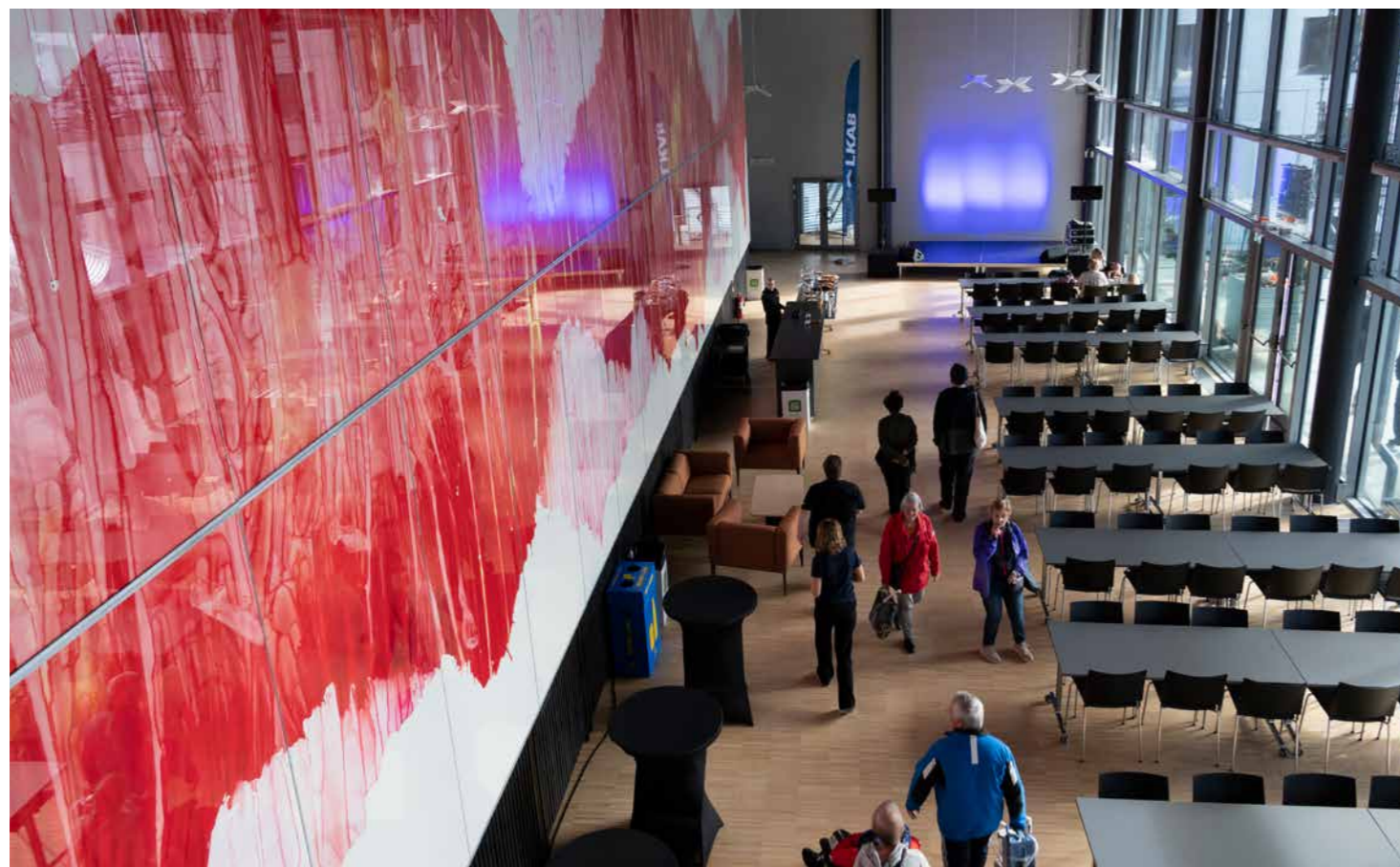
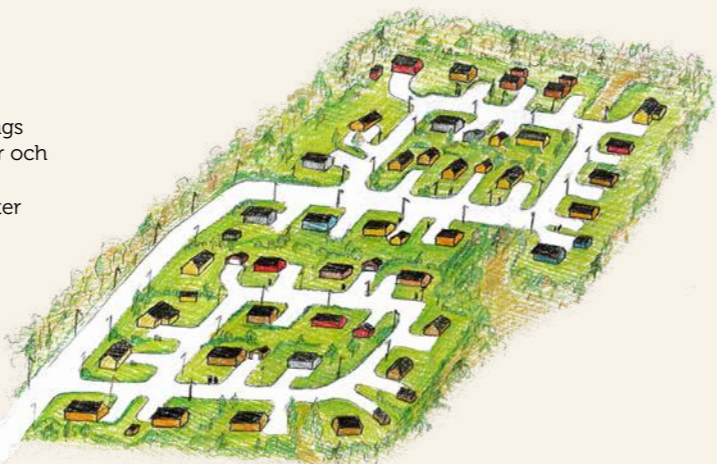
Om er förening inte är upplagd i Actor Smartbook eller om ni har frågor gällande kultur- och utbildningsförvaltningens bidrag går det bra att vända sig till bidragshandläggaren:

Sofia Lagerlöf Määttä
Telefon: 0980-705 51
E-post: sofia.lagerlof-maatta@kiruna.se

Villatomter i Jukkasjärvi

Våren 2022 gick kommunen ut med 20 villatomter i Jukkasjärvi längs Famnvägen. Tekniska Verken har påbörjat utbyggnationen av vägar och infrastruktur och etapp 1 har färdigställts i år. Tomterna har gått till tomtkön och det finns flera intressenter. Det finns dock lediga tomter och därmed möjlighet för dem som inte stått länge i tomtkö att bli erbjudna en tomt. Om det finns flera lediga tomter efter fördelning till tomtkön kommer dessa att läggas ut på kiruna.se. Då gäller först till kvarn. I samma projekt ska etapp 2 genomföras under 2023 där ytterligare 13 tomter tas fram. ■

Text: Marius Mathisen

Välkommen till Aurora kultur och kongress

Aurora kultur och kongress är en mötesplats där många olika funktioner samlas. Konferens- och eventlokaler, Kiruna stadsbibliotek, Ungdomens hus, konsthall, restaurang, biosalonger och en kongressal med plats för stora evenemang och konserter. Lokalerna i byggnaden är flexibla för att kunna användas till olika typer av arrangemang, konferenser och tillställningar. Vi välkomnar föreningar och företag att arrangera konferenser och event hos oss. ■

KONTAKTUPPGIFTER

Konferensbokningar:
konferens@aurorakiruna.se

Övriga bokningsförfrågningar:
bokning@aurorakiruna.se

Hemsida:
aurorakiruna.se

Missade du invigningen? Här finns den att se: [invigningnyakiruna.se](https://www.kiruna.se/invigningnyakiruna.se)

En helt ny plats i vår stad

I början av september invigdes den nya stadskärnan, en plats som planerats och byggts i många år. En plats som både har känts avlägsen och nära. Nu är den äntligen öppen för kommuninvånare och besökare.

Text och foto: Ulrika Isaksson och Marianne Nordmark

Det var på lördagen den 3 september som Kirunas kommunalråd Gunnar Selberg tillsammans med LKAB:s vd Jan Moström förklarade den nya stadskärnan öppen. När tonerna av den fantastiska uppsättningen Eldstad ebbat ut begav sig folkmassan ut på gatorna för att upptäcka de nya gallerierna med stora delar av den lokala handeln.

– Detta är den största dagen i Kirunas historia, det känns helt fantastiskt att vi är framme vid denna tidpunkt nu efter 18 år. Att centrum dessutom blev så bra och Kirunaborna tycks vara så nöjda är som en dröm som går i uppfyllelse.

– Jag vill tacka alla Kirunabor som offrat så

mycket för att göra detta möjligt, ni har offrat Er stad, Era minnen och delar av Er historia. Jag hoppas verkligen att övriga Sverige förstår det och att det också är ett pris som ni har fått betala, säger Gunnar Selberg.

Invigningen var kulmen på ett flera år långt arbete, som krävt stora insatser från såväl kommunen som alla andra aktörer som är och har varit involverade i stadsomvandlingen. Helgen innehöll uppträdanden och det fanns något för alla åldrar att göra. Det nya stadsbiblioteket, Ungdomens hus och Aurora kultur och kongress slog upp sina portar.

– Allt är så nära och samlat, vi har fått ett centrum med den lilla stadens fördelar, men med den stora stadens puls, säger Gunnar Selberg.

Nu går arbetet med den nya stadskärnan vidare. Kiruna kommun storsatsar och 2023 öppnar bland annat det nya badhuset och Kunskapsstaden.

Tack till alla som bidragit till att vi i dag har en så fin ny stadskärna!

Det var många som kom för att delta i öppningen av den nya stadskärnan. Kommunalrådet Gunnar Selberg invigningstalade.

DETTA HÄNDER UNDER 2023

- Arbete med infrastrukturen, gator, gång- och cykelvägar samt belysning fortsätter i den första delen av nya stadskärnan.
- Kiruna badhus står klart.
- Inflyttning i de 297 nya lägenheterna i kvarter 7-9.
- Kunskapsstaden med gymnasieskola, kulturskolan och lärocentra för vuxna står klart.
- Elite Hotels fortsätter att byggas bakom Aurora kultur & kongress.
- Arbete med infrastruktur i skjutbaneområdet.
- Detaljplanering av parker och offentliga platser.
- Förberedelser inför kyrkans flytt fortsätter.
- Småhustomter klara för försäljning längs med Kurravaaravägen.
- Kirunabostäder bygger 68 seniorlägenheter mitt i nya stadskärnan.
- Polishuset står klart.
- Kirunabostäder börjar bygga 79 bostäder i kvarter 90.

SE HIT ALLA FÖRENINGAR!

Snart är det dags att ansöka om bidrag för att anställa ungdomar för feriearbete

Text och foto: Emma Taube, ungdomshandläggare arbetsmarknadsenheten

Föreningar kan ansöka om bidrag för att själva anställa ungdomar för feriearbete. Kiruna kommun ersätter föreningarna för kostnad för lön och uppkomna arbetsgivaravgifter. Arbetsgivaransvaret och arbetsmiljöansvaret åligger föreningen. Föreningen ansvarar för att annonsera och hantera ansökningar samt att fördela ferieplatser. Föreningarna betalar ut lönen direkt till ungdomarna och fakturerar kommunen för utgifterna i efterhand tillsammans med efterfrågad redovisning.

Ansökningarna kan göras från och med januari månad genom att föreningen fyller i en ansökningsblankett som kan laddas ner från Kiruna kommuns hemsida.

Ansökningarna om riktat bidrag för ferielöner bedöms utifrån följande kriterier:

- Arbetets meningsfullhet och likvärdighet med ett riktigt arbete.
- Samhällsnytta med feriejobbet.
- Arbetsuppgifter som är förenliga med nuvarande arbetsmiljölagstiftning.

Vill du veta mer? Mejla: feriejobb@kiruna.se

Nikita, John Anders och Linna.

Ungdomsledare Per, Ante, Ellen och Simon samt handledare Ulrika och Teresia.

Neo och Jonas.

GK Norra Norden

Varje sommar ordnar Gymnastikklubben Norra Norden en gymnastikskola för barn och ungdomar. Ledare för gymnastikskolan är feriearbetande ungdomar. John Anders Poidnack är föreningens kanslist och lyfter om vikten av duktiga ledare. "Arbetet med barn kräver mycket av ungdomsledarna. Deltagarna kan ha mycket spring i benen", säger han.

Pessinki sameförening

Varje år arrangerar Pessinki sameförening sommarlägret Geasselávvu i samband med Vittangi samebys kalvmärkning i Pounikko. I somras anställde föreningen fyra feriearbetande ungdomar som ledare på lägret. Konst, hantverk samt språken samiska och finska har varit genomgående teman och deltagarna har fått prova på aktiviteter såsom graffiti, sagostig, lassokastning, sy i skinn, lära sig om renmärken och ord och begrepp på samiska och finska för aktiviteterna de utfört.

Svappavaara AIF

Neo Stålnacke, till vänster i bild, arbetade i somras för Svappavaara AIF för andra året i rad. Till hans uppgifter hörde att underhålla grönytor och diverse annat på föreningens idrottsområde, ett underhållsarbete som inte gjorts på många år. Jonas Stålnacke var Neos handledare.

Ungdomsledare och handledare för Kiruna FF:s fotbollsskola.

Kiruna FF

Sommaren 2022 arbetade 23 ungdomar som ledare fotbollsskolan där totalt 90 barn deltog. "Det mest utmanande i arbetet var att lösa konflikter som kunde uppstå mellan barnen. Det roligaste i arbetet som ledare för fotbollsskolan var att prata med barnen, lära dem spela fotboll samt känslan av gemenskap", säger en av ungdomsledarna.

